

βάθος στενῆς φάραγγος, ἀνοικτῆς πρὸς δυσμάς. Πρὸς τὴν διεύθυνσιν ταύτην τὸ βλέμμα εἰσδύει εἰς τὴν ἀνατολικὴν κλιτὺν ἀλύσεως λόφων· περίξ δὲ βλέπει τις ὄρη πλήρη κρυπτομεριῶν, παντὸς εἶδους κωνοφόρων, δρυῶν καὶ πευκῶν. Τὰ πάντα εἶναι χλοηφόρα, ἐκτὸς τῶν ὑπομελαινῶν στεγῶν τῶν οἰκιῶν, αἵτινες στηρίζονται ἐπὶ ἐρυθρῶν στύλων καὶ δεικνύουσι τῇδε κακείσῃ τὰ κινητὰ διαφράγματα τῶν ἐκ λευκοῦ χάρτου. Βαθμίδες λελαξευμέναι ἐν τῷ γρανίτῃ χρησιμεύουσιν ὡς δρόμοι. Περίξ τῶν οἰκιῶν κήποι κατέρχονται κλιμακῶδῶς, μικρὰ δὲ ῥεῖθρα διαυγοῦς ὕδατος ἀποτελοῦσι μικροὺς καταρράκτας. Μικραὶ δρυς, μικραὶ ἐλάται, μικραὶ κέδροι σαλευόμεναι, διασπώμεναι, στρεβλούμεναι κατὰ τὴν καλαισθησίαν τῆς χώρας, σκιάζουσι τὰς οἰκίας ταύτας. Μικραὶ γέφυραι, συνιστάμεναι εἰς ἓνα μόνον λίθον, ζευγνύουσι τοὺς τεχνητοὺς χειμάρρους. Ἡ τοῦ καλοῦ αἰσθησις εἶναι ἀμφισβητήσιμος καὶ τὸ σχέδιον ἔχει τι τὸ παιδικόν· ὑπάρχει πλὴν φαντασία καὶ αἱ διαστάσεις εἰσὶν ἀρμονικαί. Ἐὰν ἐκ τοῦ ἐξώστου ῥίψῃς τὸ βλέμμα εἰς ἓνα τῶν κήπων τούτων, θὰ σοὶ ἐμποιήσῃ ἐντόπωσιν ἄλλους. Ἀλλ' ἰδοὺ διέρχεται νεᾶνις, ἥτις εἶναι ὑψηλοτέρα τῆς ἀρχαίας ταύτης κέδρου. Αὕτη εἶναι ἀθυρμάτιον, ἀλλὰ ὁμολόγησον ὅτι εἶναι οὐλετικόν.

Ὁ δήμαρχος ὥρισε πρὸς κατοικίαν ἡμῶν τὸ καλλίτερον μέρος τοῦ ἀρίστου ξενοδοχείου, διατάξας ν' ἀποσυρθῇ ἐγγώριος οἰκογένεια. Ἀπεχθάνεται τις τὰς τοιαύτας τῆς ἀρχῆς διαταγὰς, ἀλλ' ἀφοῦ τὸ κακὸν ἐγίνεν, ἐπωφελοῦμαι ὅπως καὶ οἱ λοιποί. Ἄλλως τε οἱ τῆς οἰκίας ἀποβληθέντες μειδιῶσιν ἡμῖν γλυκυθόμως. Τὸ ἡμέτερον τεῖλοπωλεῖον ἢ μᾶλλον ξενοδοχεῖον σύγκειται ἀπὸ πολλὰς στέγας, διαιρουμένας ὑπὸ σύριγγος· περιπατῶν τις δ' ἐν αὐτῇ δύναται νὰ σπουδάσῃ τὸν κατ' οἶκον βίον τῶν Ἰαπώνων, ὧν πολλοὶ ἦλθον νὰ περιεργασθῶσιν ἡμᾶς. Εἰς τὴν ἄκραν τῆς σύριγγος συνέρχονται ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ λουτροῦ καὶ καλύπτονται ἀλληλοδιαδόχως ἀπὸ ὕδαρ θερμὸν ἢ ψυ-

χρὸν, μεθ' ὃ ἕκαστος ἀποσύρεται εἰς τὸ δωμάτιόν του, τὸ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον πανταχόθεν ἀνοικτόν.

Ἐκεῖ τρίβουσιν αὐτοὺς τυφλοὶ, ἢ τὸ ἔργον ἐκτελεῖ ἡ γυνὴ σου, ἂν ἔφερες αὐτήν. Εἶδον χονδρὸν κύριον ἐξηπλωμένον ἐπὶ τῆς ψιάθου, καπνίζοντα καὶ ἀναγινώσκοντα· ἡ σύζυγός του, ἐνοκλάζουσα παρ' αὐτῷ, ἐνησχολεῖτο ἐπὶ ὅλας ὥρας νὰ ἀπερᾷ τὰς ἰσχνὰς χεῖράς της εἰς τοὺς ὤμους τοῦ κυρίου. Ἡ θυγάτηρ των, νεᾶνις ἀρκούντως ὀραία, κομψῶς ἔχουσα τὴν κεφαλὴν κεκοσμημένην, ἔκρουεν ὄργανον ὁμοιάζον πρὸς βάρβιτον (λαοῦτον). Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν εἰσέρχοντο ἔρποντες οἱ ὑπηρέται ὅπως παραθέσωσι τέϊον καὶ ἀνανεώσωσι τὸν καπνὸν τοῦ εἰκογενειάρχου, ὅστις εἶναι, ὡς μοὶ λέγουσιν, ἐξοχὸν ὑποκείμενον τῆς Ἰέδου.

Ἐν ἐτέρῳ δωματίῳ οἱ ἡμέτεροι γιανκουῖν, ἐνοκλάζοντες κυκλῶδῶς περίξ νεανίδων, ἄδουσι καὶ πίνουσι σακέ. Τὸ μαγειρεῖον βριθεὶ γυναικῶν παρασκευαζουσῶν τὰ ἐδέσματα, ἐπιτηρουσῶν τὰς χύτρας καὶ κοπτουσῶν εἰς τεμάχια ἰχθὺς ζῶντας εἰσέτι· εἰσὶ δὲ εἰς ἄκραν καθαρά καὶ ἐνεργοῦσι μεθοδικῶς. Ἐνταῦθα οὐδὲν δυσπαρεστὶ τὸν ὀφθαλμόν· ἅπαντες δὲ ἀδολεσχοῦσι καὶ γελῶσιν, εἰσὶν εὐθυμοὶ, ἀμέριμνοὶ καὶ εὐπροσῆγοροι. Ἐπειδὴ τὰ δωμάτια κεῖνται πλησιέστατα τὰ μὲν παρὰ τὰ δὲ καὶ μόνον ὑπὸ χαρτίνου διαφράγματος χωρίζονται ἢ εἰσὶν ὅλως ἀνοικτὰ, ὁ ὀφθαλμὸς εἰσδύει πανταχοῦ· βλέπει τις εἰς τὸ σκιδῶς κεφαλὰς καλῶς κεκοσμημένας, τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος καὶ τοὺς βραχίονας ἀνοικτοὺς, καὶ τῇδε κακείσῃ εἰσδύει ἀκτὶς ἡλίου, ἢ καὶ τότε ἡ ἀτμόσφαιρα λάμπει ἢ ὁμοιάζει πρὸς χρυσὴν βροχὴν ἐν μέσῳ τοῦ σκότους. Παρέκει βλέπεις τὴν ἡμέραν καὶ εἰς τὸ βάθος δένδρα· μέρος καταρράκτου, διαβάτας οἵτινες ἀνέρχονται ἢ κατέρχονται τὰς ἐν τῷ βράχῳ λαξευθείσας βαθμίδας καὶ οἵτινες χάνονται εἰς τὴν χλόην ἢ εἰσέρχονται εἰς καλύδας.

(6 Αὐγούστου). Μικρὸν πρὸ τῆς ἑκτῆς ἑωθινῆς ὥρας ἐκκινούμεν. Ἐὰν ἐδύνατό τις νὰ ἐκτείνῃ τοὺς πόδας, οὐδὲν θὰ ἦτο ἀνετώτερον ἢ τὸ ὁδοιπορεῖν ἐπὶ κάγκου. Τὸ ἐγγώριον τοῦτο πορεῖον εἶναι κάλαθος ἀνοικτός, μακρὸς σχεδὸν τρεῖς πόδας καὶ ὑψηλὸς δύο· πρέπει δὲ ν' ἀφαιρέσῃ τις τὸ πάχος τοῦ χονδροῦ ἰνδοκαλάμου ἐξ οὗ ἀναρτᾶται. Ἡ στέγη ἀτελῶς σὲ προστατεύει κατὰ τοῦ ἡλίου, τόσον δὲ χαμηλὴ εἶναι, ὥστε ὑποχρεῦσαι νὰ κατακλινθῇς, ἐνῶ ἡ γειτνίασις τοῦ εἰς τὰ ἔμπροσθεν ἀχθοφόρου σ' ἀναγκάζει νὰ ἐπιπτύξῃς τοὺς πόδας. Ἀλλὰ τὰ πάντα πράττει τις· ἄλλως ἂν μὴ ἔλθῃ εἰς Ἰαπωνίαν, ὅπου τὰ πάντα ἄλλως ἔχουσιν ἢ ἐν τῷ λοιπῷ κόσμῳ.

Ἐξερχόμενοι τῆς Μιγιανοσίτας, διερχόμεθα τὴν φάργγα καὶ, διηνεκῶς βαίνοντες πρὸς βορρᾶν, διαβαίνομεν ὥραϊον δάσος. Μετὰ πορείαν δύο καὶ ἡμισείας ὥρων, ἔχομεν πρῶτον σταθμὸν εἰς τὸ χωρίον Σέγκ-γκοκού-νὸ-χαρά, ὅθεν ἀναχωροῦμεν τὴν ἐννάτην καὶ ἡμίσειαν ὥραν. Εἵχομεν καταλείψει τὴν σκιὰν τοῦ δάσους καὶ ἤδη ὑπὸ καυστηρὸν ἥλιον ἀνερχόμεθα τὰ ὑψώματα τῆς τελευταίας ἀλύσεως ἣτις χωρίζει ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ Φουτζιγιάμα. Ὁ χόρτος, ὑψηλὸς σχεδὸν ὅσον τὸ ἀνάστημα ἀνθρώπου, εἶναι λευκὸς ἐκ τοῦ ἐνὸς μέρους καὶ πράσινος ἐκ τοῦ ἑτέρου, ὅπερ δεικνύει τὰ ὄρη ἐνταῦθα μὲν λευκόφαια, ἀλλαχοῦ δὲ πράσινα, κατὰ τὸν ἄνεμον ὅστις πνέει. Ἡ ἀτραπὸς καθίσταται ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἀπόκρημνος, ὅπισθεν δ' ἡμῶν, ὀλίγον πρὸς δυσμᾶς, ἐκτείνεται μεταξὺ μονήρων ὄχθων σινδόνη μέλανος ὕδατος, ἥτοι ἡ βόρειος ἄκρα τῆς λίμνης Χακονέ. Τὴν ἐνδεκάτην ὥραν, ἐξελθόντες τῆς ἀτραποῦ, ἀφικόμεθα εἰς τὴν κορυφὴν, μόλις ἔχουσιν ἐνταῦθα πλάτος ποδῶν τινῶν καὶ διευθύνουσιν τὰς ἀποκρήμνους κλιτύας τῆς πρὸς πεδιάδα κυματοειδῆ, κεκαλυμμένην ἀπὸ λειμῶνας, δειδροφυτείας, καλύβας, χωρία. Ὡρασιότατη εἶναι ἡ γλῶη, ἐμοιάζουσα πρὸς τὴν τῶν Ἀλπεων. Πρὸς τὸ ἄλλο μέρος τῆς πεδιάδος, πρὸς τὸ βορειοδυτικόν, εἰς ἀπόστασιν

τεσσάρων μέχρι πέντε μιλίων, ὑψοῦται διὰ μιᾶς, 44000 πόδας ἄνω τῆς θαλάσσης, ὁ γίγας τῶν ἡφαιστειῶν, τὸ ἅγιον ὄρος τῆς αὐτοκρατορίας, τὸ Φουτζιγιάμα, ὅπερ ἀναπολεῖ τὴν Αἴτην ὁρωμένην ἐκ τῆς Ταορμίνας· μόνον αἱ πλευραὶ τοῦ ἔχουσιν ὀλιγώτερα σχίσματα, ὁ περίβολός του εἶναι ἥττον κεκλασμένος, ἔνεκα δὲ τοῦ ἐξαιρετικοῦ καύσιονος κατὰ τὸ θέρος τοῦτο ἐξέλιπε μέχρι τινὸς ἢ τὸ πλεῖστον τοῦ χρόνου καλύπτουσα αὐτὸ χιών.

Οἱ περιηγηταὶ ὀλισθαίνουνσιν ἐπὶ τοῦ χόρτου, μετὰ τινα δὲ λεπτά κατέρχονται εἰς τὴν πεδιάδα, ὅπου εὐρίσκουσι τὰς γλυκείας εὐωδίας τοῦ ἔαρος, τὸν δροσερὸν καὶ ἐλαστικὸν ἀέρα τῶν Ἀλπεων.

Τὴν 4 ὥραν φθάνομεν εἰς τὸ χωρίον Γκοτέμπα καὶ καταλύομεν εἰς ὥραϊον τεῖοπωλεῖον· ποιοῦμεν δὲ ἐκδρομὴν εἰς ἀγγλικὸν ἄλσος, ὅπου ἀφθονοῦσιν ἡ σκιὰ καὶ τὸ ὕδωρ. Μετ' ὀλίγον τὰ δένδρα γίνονται σπανιώτερα καὶ εἰσερχόμεθα εἰς τὴν στέππην ἣτις περιβάλλει τὴν βάσιν τοῦ ἡφαιστείου. Εἰς τὸ μέρος τοῦτο τοῦ χόρτου καὶ τῆς λάβας εὐρίσκεται τὸ Σουμπασίρη, ὅπου θὰ διανυκτερεύσωμεν· φθάνομεν δὲ τὴν ἑκτην καὶ ἡμίσειαν ὥραν. Ἀπόστασις ἀπὸ Μιγιανοσίτας ἑπτὰ ῥίς ἢ δεκαεπτὰ καὶ ἡμισυ μίλια.

Ἡ ἡμέρα ἅπασα ἦν εὐχάριστος. Ὅταν ὁδοιπορῇ τις ἐπὶ κάγκου, θίγει, οὕτως εἰπεῖν, τὸ ἔδαφος. Κατὰ τὴν πρωΐαν, ἐνῶ διηρχόμεθα διὰ τῶν λειμῶνων, ὁ χόρτος, ὁ λειχὴν, τὰ ὄρμενα τῶν ἀνθέων ἐθώπευον τὰς παρειάς μου, τὰ βλέμματά μου εἰσέδουν εἰς μυστηριώδεις χώρας ἃς ὁ πεζὸς καταπατεῖ, ἀλλ' αἵτινες διαφεύγουσι τὸ βλέμμα του. Ταῦτα ἦσαν δι' ἐμὲ ὡς ἀποκάλυψις. Ὁ ἥλιος ἔπαιζε μὲ τὰς σκιὰς τῶν φύλλων καὶ τὰ ποάρια. Παρετήρουν τὰς μελίσσας, τὰς χρυσαλλίδας, μύρια ἐντομα ὀλισθαίνοντα λαθραίως εἰς τοὺς κάλυκας τῶν ἀνθέων· καὶ τί ἀνθέων! — μεγάλων κυανοχρόων φυσίγγων ἐπιχαρίτως κεκλιμένων ἐπὶ γιγαντιαίων ὀθανῶν (γαρουφαλλιδῶν), λειρίων ἀναπεπταμένων ἐπὶ θόλου

χόρτων μακρῶν καὶ λεπτῶν. Τὰ πάντα μειδιῶσιν ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ, ἡ βλάστησις, οἱ ἄνθρωποι. Ἴδε τοὺς πτωχοὺς, οἵτινες σὲ φέρουσι! — δὲν παύουσι γελῶντες, ἀδολεσχιῦντες. Καὶ ὁμῶς ἰδρῶς διαβρέχει τὰ χαλκόχροα σώματά των. Εἰς διάστημα δύο ἢ τριῶν λεπτῶν φέρουσι τὸ φορεῖον ἐπὶ τοῦ ἐτέρου ὤμου, ὅπερ γίνεται ἐντὸς δευτερολέπτου, ἕκαστος δ' ἡμῶν ἔχει τέσσαρας κουλῆς, ἐργαζομένους ἐκ διαδυχῆς. Εἰς τὰ ὑψηλὰ μέρη οἱ ὄντες ἐλεύθεροι βοηθοῦσι τοὺς συντρόφους των θέτοντες τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ὤμων τῶν φερόντων τὸ φορεῖον. Ἀπὸ δέκα εἰς δέκα λεπτά ἀλλάσσουν, ἀφοῦ προηγουμένως πολλὰς ποιήσωσιν ὑποκλίσεις καὶ εὐγενείας μεταξὺ των, λ. χ. α' Ἡ εὐγενεία σας πρέπει νὰ ἐκουράσθῃτε. — Διόλου, ἡ εὐγενεία σας ἀπατάσθῃ, καὶ ἐκ νέου γελῶσι καὶ ἀδολεσχοῦσιν.

(7 Αὐγούστου). Οἱ Εὐρωπαῖοι, οἱ ἔχοντες τὴν ἀπαιτουμένην ἄδειαν, συνοδεῖαν καὶ φυλακὴν, ἐκ τοῦ μέρους τούτου, τοῦ χωρίου Σουμπασίρη ἢ δι' ἀτραποῦ δυτικώτερον τῆς Χακονὲ ἀνέρχονται εἰς Φουτζιγιάμαν. Κατὰ τὴν ὥραν ταύτην τοῦ ἔτους πλῆθος ἐγγχωρίων προσκυνητῶν ἔρχονται πανταχόθεν, κυρίως ἀπὸ Γιοσίδαν. Πέραν τοῦ Σουμπασίρη ἄρχεται τὸ μυστηριώδες ἔδαφος, τὸ ὀλίγον γνωστὸν τοῖς Λευκοῖς· ἐκεῖ δὲ, πρὸς τὰ βορειοανατολικά τοῦ ἡφαιστείου, κεῖται ἡ πόλις Γιοσίδα, περίφημος διὰ τὸν σιντοϊκὸν νόον της, διὰ τὴν ἀγιότητα τοῦ τόπου, διὰ τὴν θαυμασίαν πλῆθὺν τῶν προσκυνητῶν, οἵτινες ἔρχονται χάριν εὐλαβείας τὸν Ἰούλιον καὶ Αὐγουστον, πρὶν ἢ μετὰ τὴν ἀνάβασιν εἰς τὸ ἅγιον ὄρος. Αὐτοῦ εἶναι ὁ σκοπὸς τῆς ὁδοπορίας μου· ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸ Φουτζιγιάμα θὰ φωτισθῶ ἐκ τῶν ἐκθέσεων τῶν συνοδοιπόρων μου· ἄλλως δὲ ἠξέωρω ὅτι ἡ εὐχαρίστησις δὲν εἶναι ἀνταξία τοῦ κόπου. Ἀτραπὸς καλῶς διατηρημένη καὶ διηρημένη εἰς ὀκτὼ σταθμοὺς, ἐν οἷς δύναται τις νὰ διέλθῃ τὴν νύκτα εἰς μικρὰς πλεκτὰς καλύβας, φέρει εἰς τὰ χεῖλη τοῦ

ἐοβεσμένου κρατῆρος. Ἐάν, κατ' ἐξαίρεσιν, ἦναι αἰθρία, ἔχεις ὑπ' ὄψιν μακρὰν ἀπόστασιν, ἀλλὰ τὰ ὁρώμενα δὲν παρέχουσιν ἐνδιαφέρον. Τὸ μέγα θέλγητρον τῶν ἐν τοῖς Ἀλπεσι μερῶν, ὁριζμένων ἐξ ἀνωτάτου ὕψους, συνίσταται, ὡς νομίζω, μᾶλλον ἐν τῇ ποικιλίᾳ ἢ ἐν τῇ ἐκτάσει τοῦ πανοράματος. Καταπεφοδισμένοις εἰσδύεις εἰς τὰς φάραγγας τῶν περὶ σὲ ὑψηλῶν ὀρέων, ἀνέρχεται εἰς τοὺς βράχους καὶ μετράς διὰ τοῦ βλέμματός τὰς ἀβύσσους· ἔπειτα δὲ, ὅπως ἀναπαύσης τοὺς ὀφθαλμοὺς, διευθύνεις αὐτοὺς πρὸς τὴν πεδίαδα ἣτις, δι' ὀπτικῆς ἀπάτης, ὑψώνει τὰς κορυφὰς καὶ δεικνύει τὸν ὀρίζοντα ἴσον πρὸς τὸ μέρος εἰς ὃ εὗρισκασαι. Ἐν Φουτζιγιάμα δὲν ὑπάρχουσι βράχη καὶ ὄρη ὑψηλὰ, διότι τὰ ὑπάρχοντα μόλις ἀνέρχονται εἰς ὕψος τριῶν χιλιάδων ποδῶν. Ἡ χώρα, ἐκ τοῦ κρατῆρος παρατηρουμένη, φαίνεται ὡς φύλλον χάρτου ῥυτιδωμένου, πρασίνου, φέροντος γραμμάς καὶ μέρη λευκά. Ταῦτα δ' εἰσὶν ἡ Ἰέδος, ἡ Ἰοκοχάμα καὶ αἱ ἀναρίθμητοι πόλεις, κωμοπόλεις καὶ πόλιναι τοῦ Κουάντο (συμπλέγματος ὀκτὼ ἐπαρχιῶν, ὅπερ κατὰ γράμμα σημαίνει τὸ ἀνατολικὸν τοῦ φραγμοῦ).

Ὅλη ἡ πρωΐα κατηναλώθη εἰς παρασκευὰς πρὸς ἀνάβασιν τοῦ ὄρους καὶ τὴν δευτέραν ὥραν ἐξεκίνησαν οἱ φίλοι μου, ἐγὼ δὲ, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ ἀνεκτιμήτου Κ. Κέμπερμαν, τοῦ μόνου ἐξ ἡμῶν ὅστις ἔχει τὸ δῶρον τοῦ ὁμιλεῖν, ἱππεύω ὅπως εἰσδύσω εἰς τὰς ἀγνώστους γαίας. Ὁ ἥλιος εἶναι ἀπηνῆς καὶ ἡ χώρα μονότονος· ἀκρολουθοῦμεν δὲ φάραγγα, βαθεῖαν τοῦ ἐδάφους ῥωγμὴν. Ἐξελθόντες ταύτης εὗρισκόμεθα ἀπέναντι λίμνης, ἔχοντες πρὸς τ' ἀριστερὰ (βορειοανατολικῶς) τὸ ἡφαιστεῖον. Φθάσαντας εἰς τὴν ὄχθην ἐφιλοξένησεν ἡμᾶς ἐπὶ τινα λεπτά ὁ δήμαρχος τῆς Γιαμανονάκας, μικροῦ χωρίου φιλαρέσκως ἱσταμένου μεταξὺ τῆς κλιτύος συδένδρου λόφου καὶ τῆς λίμνης. Ἡ ἀφιξίς ἡμῶν ἐθῆκεν εἰς κίνησιν τοὺς κατοίκους, πανταχόθεν δὲ συρρέουσιν οὗτοι καὶ θεωροῦσιν ἡμᾶς μετὰ καταπλήξεως καὶ σιωπηλῶς, μεθ' ὃ γελῶ.

σιν ἐπιχαρίτως καὶ παιδρῶς, καὶ τυγχάνομεν καλῆς ὑποδοχῆς. Εὐχάριστον εἶναι τὸ τέλος τῆς ἡμέρας, τὸ δὲ Φουτζιγιάμα προστατεύει ἡμᾶς διὰ τῶν γιγαντιαίων σκιῶν του. Τὴν πέμπτην καὶ ἡμίσειαν ὥραν, ἀφοῦ διήλθομεν πρὸ τῆς εἰσόδου τοῦ μεγάλου ναοῦ, φθάνομεν εἰς τὰ πρῶτα οἰκήματα τῆς Γιοσίδας, ὅπου ὑποδέχεται ἡμᾶς ὁ δήμαρχος, ὅστις μᾶς ὁδηγεῖ εἰς μικρὸν ναὸν, οὗ προηγείται μέγα ξενοδοχεῖον, ἐν ᾧ ἐκράτησε δι' ἡμᾶς δωμάτια.

Ἀπόστασις ἀπὸ Σουμπασίρη ἕξ ῥίε ἢ δεκαπέντε μίλλια.

(7 — 10 Αὐγούστου). Ἡ Γιοσίδα κεῖται ἐπὶ τῆς κλιτύος παραρτήματος τοῦ Φουτζιγιάμα, ἡ δὲ μεγάλη ὁδὸς κατέρχεται κατ' εὐθείαν γραμμὴν. Ῥύαξ, ἀποτελὼν τῇδε κακεῖσε μικροῦς καταρράκτας, διατέμνει αὐτὴν, οἱ δὲ οἰκίσκοι μὲ τὰς πλατείας δροφᾶς καὶ τοὺς χονδροῦς λίθους ἀνακαλοῦσιν εἰς τὴν μνήμην τὰς ἐαρινὰς καλύψεις τῶν ἡμετέρων Ἀλπεων. Νομίζει τις ὅτι εὕρεται εἰς Ἑλβετίαν ἢ Τυρόλον. Πρὸς τὰ ὀπίσω, εἰς τὴν διεύθυνσιν τῆς ὁδοῦ, ὑψοῦται ὁ κολοσσαεὺς κῶνος τοῦ ἡφαιστείου ἄνω τῶν ἱερῶν δασῶν ἅτινα καλύπτουσι τὰ περίξ ὑψώματα, πρὸς ἀνατολὰς δὲ, μακρὰν, ὑπάρχει διάιδalos βραχιδῶν ὀρέων, φαράγγων καὶ ἐξοχῶν χλοηφόρων.

Ὁ ναὸς — ξενοδοχεῖον, ἐν ᾧ διαμένομεν, εἶναι μέγα κτίριον περιέχον πολλὰ δωμάτια κεχωρισμένα, ὅπως πανταχοῦ, ὅπῃ κινητῶν διαφραγμάτων ἔχει δὲ εἰς τὰ ἔμπρὸς μεγάλην αὐλὴν καὶ εἰς τὴν ἑτέραν πλευρὰν κήπον. Ἐκ τοῦωματίου μου, ὅπερ κεῖται παρὰ τῷ ναῷ, δύναμαι νὰ ἴδω, διὰ τῶν ἡμιανοιγμένων πλαισίων, πᾶν ὅ,τι συμβαίνει ἐν τῷ εὐρεῖ τούτῳ πανδοχείῳ. Βλέπω πολλοὺς προσκυνητάς, ἄρχοντας τινὰς μετὰ τῆς ἀκελουθίας των καὶ ἐν τοῖςωματίοις τοῖς πλησίον τῆς μεγάλης αὐλῆς λεγεῶνα ὑπηρετῶν καὶ ἐνόπλων ἀνδρῶν φερόντων εἰς τὸν χιτῶνά των τὸ οἰκόσημον τοῦ δεσπότη. Πέραν τῆς αὐλῆς βλέπω δι-

ερχομένους προσκυνητάς λευκὰ ἐνδεδυμένους καὶ σείοντας κωδωνίσκους· ἔρχονται δὲ ἐκ Φουτζιγιάμα. Ὁ κύριος τοῦ ξενοδοχείου, ὅστις συγχρόνως εἶναι καὶ ἱερεὺς τοῦ μεγάλου ναοῦ, θέτει τὴν σφραγίδά του ἐπὶ τῶν ἐνδυμάτων αὐτῶν καὶ οὕτω πιστοποιεῖ ὅτι ἀνέβησαν τὸ ἅγιον ὄρος. Τὰ ἐνδύματα ταῦτα μεταβιβάζονται ἀπὸ πατρὸς εἰς τὰ τέκνα καὶ ἀποτελοῦσι πολύτιμα λείψνα.

Τὸ δωμάτιόν μου, εὐρεῖα αἵθουσα, βλέπει εἰς μικρὰν αὐλὴν καὶ εἰς τὸ ἱερὸν, ὅπερ εἶναι τὸ θυσιαστήριον μὲ λυχνίας, ἔχον ἐν τῷ μέσῳ τὸ ἱερὸν κάτοπτρον. Τέρατα καὶ ἀγάλματα θεῶν δὲν ὑπάρχουσιν, ἀλλ' ἐπικρατοῦσιν εὐγενῆς ἀπλότης καὶ πάνδημος σιγὴ εἰς τὰ μέρη ταῦτα τὰ καθιερωμένα εἰς ἀπόκρυφον ἰδέαν καὶ ἀπηλλαγμένα τῶν ἐξωτερικῶν συμβόλων τοῦ βουδδισμού. Ὁ συγκεχυμένος θόρυβος τῶν ὁδῶν, τοῦ μαγειρείου, τῶνωματίων τῶν κατεχομένων ὑπὸ τῶν προσκυνητῶν, φθάνει ἐνταῦθα συγκερασμένος ἐκ τῆς ἀποστάσεως. Μαγικά καὶ ἀνεξήγητα φῶτα πλανῶνται εἰς τὸ κενόν, ἔρπουσιν εἰς τὰ φατνώματα, εἰσδύουσι διὰ τῶν χαρτίνων πλαισίων, ἀνταυγάζουσιν ἐπὶ τοῦ ῥητινώδους ἐδάφους καὶ γίνονται ἄφρατα εἰς τὸ βάθος τοῦ οἰκήματος. Ὅπως εἰς τὰ ξενοδοχεῖα τῆς Ἰταλίας ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ *Montaigne*, οἱ διαπρεπεῖς ἄνδρες ἀναρτῶσιν ἀναχωροῦντες τὰ οἰκόσημά των ἐξωγραφισμένα ἐπὶ ξύλου ἢ πανίου. Ὡσαύτως δὲ βλέπει τις εἰκόνας ἀφιερωμένας καὶ παριστώσας τὸν διορητὴν περιτοιχοῦμενον ὑπὸ τῶν ὀπαδῶν του, τὸ Φουτζιγιάμα κεκαλυμμένον ἀπὸ χιόνος, ἀσθενεῖς ἀνακτῆσαντας τὴν υγείαν των, μαχητὰς τροπαιοῦχους, ἄνδρας ἐκ θαύματος λυτρωθέντας ἐκ τῶν χειρῶν τῶν ληστῶν. Τινὲς τῶν εἰκόνων τούτων φαίνονται ὅτι ἀνάγονται εἰς τὸν δέκατον ἑβδόμον αἰῶνα, τὸ πολὺ τὸν δέκατον ἕκτον. Ἡ πρόοδος καὶ ἡ παρακμὴ τῆς τέχνης, αἱ διαφοραὶ τῆς καλαισθησίας φαίνονται ἐν ταῖς εἰκόσι ταύταις, ὧν αἱ πλεῖστα εἰσὶ μὲν βα-

ναύσου εργασίας, ἀλλ' ἅπασαι προδίδουσι τὸ αἶσθημα τῆς φύσεως.

Ὁ ξενοδόχος, ὡς εἶδομεν, εἶναι ἱερεὺς ἢ μᾶλλον φύλαξ τοῦ ναοῦ, διότι, καθ' ἃ μὲ διαβιβαιοῦσιν, ἡ σιντοϊκὴ θρησκεία δὲν ἔχει ἱερατεῖον ὑπὸ τὴν κοινὴν σημασίαν τῆς λέξεως. Οἱ νῦν κυβερνῶντες εἰσὶ συστηματικοὶ πολέμιοι τῆς βουδδικῆς θρησκείας, ἣν πρεσβεύει τὸ μέγιστον μέρος τοῦ λαοῦ. Τὰ δόγματα τοῦ σιντοϊσμοῦ σχεδὸν ἐλκισμονήθησαν καὶ μόνον οἱ σοφοὶ ἠξεύρουσιν αὐτά. Οἱ νῦν πολιτικοὶ οὐδόλως ἐνθουσιάζονται ταῦτα καὶ προθύμως συγγέουσι πρὸς τὰ δόγματα τοῦ Κομφυκίου, ἅτινα πράγματι εἰσὶν ἠθικὰ παραγγέλματα. Γνωστὸν ὅτι ὁ μέγας Κινέζος φιλόσοφος, ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τινος τῶν μαθητῶν του περὶ ὑπάρξεως ἑλλοῦ κόσμου, εἶπε : «Δὲν μετέβην ἐκεῖ· οὐδὲν οἶδα.» Ταιαύτη εἶναι ἡ θρησκεία τῶν νῦν συμβούλων τοῦ μικάδου καὶ οὕτως ἐννοοῦσι τὸν σιντοϊσμόν, ὃν προστατεύουσι καὶ ἐμμέσως ἐπιβάλλουσιν εἰς τὸν λαὸν ὡς θρησκείαν τοῦ κράτους· ἀλλὰ φαίνεται ὅτι ἡ ἐρμηνεία αὕτη χρήζει ἐπικυρώσεως. Ὁ σιντοϊσμός ἦτο βεβαίως ἡ ἀρχαία θρησκεία τῆς χώρας, ἀλλ' ὥρειλε νὰ ὑποχωρήσῃ εἰς τὸν βουδδισμόν ὅστις, ἐπισήμως εἰσαχθεὶς ἐν Κίνα κατὰ τὰ τέλη τοῦ πρώτου αἰῶνος, κατὰ τὰ μέσα τοῦ ἑκτοῦ εἰσέδυσε καὶ κατέκτησε τὴν Ἰαπωνίαν. Ἡ ἀρχαία θρησκεία ἦν διὰ τὸν τύπον ἐπρέσβευον οἱ μικάδοι προσέλαβε δόγματα καὶ ἔθιμα βουδδικά· ὅσον δ' ἀφορᾷ τοὺς σοφοὺς, ἅπαντες ἦσαν βουδδισταί. Τοῦτο ἐξηγεῖ τὰς ταχείας προόδους τῆς θρησκείας τῆς εἰσαχθείσης ἐξ Ἰνδιῶν διὰ τῆς Κίνας καὶ κατ' ἐξῆς τις διατί τὰ δόγματα καὶ ἡ λατρεία τῆς ἀρχαίας θρησκείας κατὰ πρῶτον μὲν περιέπεσαν εἰς ἀχρηστίαν, ἔπειτα δὲ ἐλκισμονήθησαν. Ὁ νῦν ἐπίσημος σιντοϊσμός εἶναι ἀπλῶς ἡ ἀρνησις πάσης θρησκείας καὶ ἡ κατάργησις πάσης λατρείας· εἶναι ἡ καταστροφή τῶν βουδδικῶν ναῶν, ἣν ἐνεκαίνισαν ἤδη διὰ τῆς κατεδαφίσεως μεγάλου μέρους τοῦ περιφήμου ἱεροῦ τῆς Καμακούρας καὶ διὰ τῆς δημεύσεως τῶν κτημάτων τῶν ἱερέων· ἀλλὰ

δὲν εἶναι προδήλως ἡ ἀρχαία θρησκεία τῆς αὐτοκρατορίας. Εἰς πολλοὺς ναοὺς αἱ δύο θρησκεῖαι ἐξασκοῦνται ταυτοχρόνως, εἰς ἄλλους, ὅπως τῆς Γιοσίδας καὶ τῶν περιχώρων, πολλαὶ βουδδικαὶ τελεταί, ἀρεσταὶ τῷ λαῷ, εἰσῆχθησαν ἐν τινι μέτρῳ. Οὐδαμῶς τὰ δόγματα καὶ αἱ τελεταί τῆς ἀρχαίας θρησκείας διατηρήθησαν πραγματικῶς ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἀγνότητί των.

Ἐνταῦθα καὶ πέριξ τῆς βίσεως τοῦ Φουτζιγιάμα πρεσβεύουσι τὴν ἀρχαίαν θρησκείαν τῆς χώρας, ἀλλὰ ἐξασκοῦσι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον τὸν βουδδισμόν. Ὁ ἡμέτερος ἱερεὺς — ξενοδόχος κατ' ἀγεται ἐξ οἴκου εὐγενοῦς, ἐνεκα δὲ τῆς ἱερᾶς λειτουργίας του, δὲν φέρει ὄπλα. Μετὰ μεσημβρίαν ἐκάστης ἡμέρας περιβάλλεται τὴν ἐπίσημον στολὴν του καὶ μεταβαίνει εἰς τὸν μέγαν ναόν. Ἡ σύζυγός του, γυνὴ εἰσέτι ὡραία, ἀλλ' ἀναξιοπρεπὴς — φεῦ! καθ' ἐκάστην ἑσπέραν τὴν βλέπω ὀλίγον μεθυσμένην ἀπὸ σακὲ — αἱ δύο θυγατέρες του, αἵτινες ὑπηρετοῦσιν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, καὶ ὁ υἱός του, ἀξιέραστος δεκαπενταετὴς παῖς, ἀποτελοῦσι τὴν οἰκογένειαν. Ὁ νεαρὸς οὗτος σαμουράη φέρων τὰ δύο του ξίφη ἀγαπᾷ νὰ διέρχεται πρὸς ἡμῶν μὲ τὴν στολὴν εὐγενοῦς. Πρὸς τοὺς καλοὺς τρόπους, ἔχει καὶ αἰσθήματα ὑψηλὰ, μικρὰ δὲ σκηνὴ, δραματισθεῖσα μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν τῶν συνοδοιπόρων μου, ἐποίησε κατὰ δὴλα ταῦτα. Εἰς τῶν συνοδοιπόρων ἠθέλησε ν' ἀποφέρῃ ὡς ἐνθύμιον μίαν τῶν ἀφισρωμένων εἰκόνων· τοῦ δὲ ξενοδόχου στέρξαντος ἀντὶ χρημάτων, κατεβιβάσθη ἡ εἰκὼν καὶ ἐδόθη εἰς τὸν ζητήσαντα· πλὴν ἔκαμα τὸν λογαριασμόν ἄνευ τοῦ νέου σαμουράη, ὅστις ἤρξατο ὀλολύζων. «Δὲν ἔχεις, ἔλεγεν εἰς τὸν πατέρα του, τὸ δικαίωμα νὰ πωλήσῃς τὴν εἰκόνα ταύτην. Εἶναι ἰδιοκτησίᾳ τοῦ ναοῦ, κόσμημα τῆς οἰκίας μας, ὅπερ ἀνῆκεν εἰς τοὺς προγόνους ἡμῶν καὶ ὅπερ ἀνήκει μὲν ἤδη εἰς σέ, ἀλλὰ μίαν ἡμέραν ἔσσεται ἐμόν. Καὶ ν' ἀφήσῃς νὰ παραλάβωσιν αὐτὸ οἱ ξένοι! τί εἰσχος! ὀπώση λύπη!»

Καὶ ἐκλίσσετο πάλιν. Ἐννοεῖται ὅτι ἡ εἰκὼν ἐτέθη εἰς τὴν θέσιν τῆς.

Ὁ μέγας ναὸς κεῖται εἰς ἀπόστασιν βημάτων τινῶν ἀπὸ τῆς εἰσόδου εἰς τὴν ἄνω πόλιν, ἐν μέσῳ δάσους ἱεροῦ ἐκ κέδρων καὶ κρυπτομεριῶν τοῦλάχιστον ἐξ αἰώνων. Μακρὰ δίοδος ἀποτελουμένη ἀπὸ τὰ σεβάσμια ταῦτα δένδρα καὶ ἀπὸ διπλῆν σειρὰν λιθίνων φανῶν ἄγει ἀπὸ τῆς μεγάλης ὁδοῦ εἰς τὴν θύραν τῆς εἰσόδου ἣτις εἶναι μεμονωμένη καὶ ἥς τὸ ἀνωφερὲς μέρος, δύο δοκοὶ ἐλαφρῶς κλίνουσαι, στηρίζεται ἐπὶ δύο ἄλλων δοκῶν ὀριζοντίως κειμένων τῆς μὲν ἐπὶ τῆς δέ. Ὁ πυλὼν οὗτος, σχεδὸν ἀπλοῦ καὶ ὁμολογουμένως ἄνευ χάριτος, διότι ὁμοιάζει πρὸς σταυρὸν, εὗρηται εἰς ὅλους τοὺς σιντοϊκοὺς ναοὺς, δι' αὐτοῦ δὲ εἰσέρχεται τις εἰς αὐλὴν ἐπιμήκη καὶ τετράγωνον. Ἐν τῷ μέσῳ, ἀπέναντι τοῦ κυρίως ναοῦ, εἶναι δῶμα πέντε ἕως ἑξὶ πόδας ἄνω τοῦ ἐδάφους κεκαλυμμένον ἀπὸ βαρεῖαν στέγην ὁμοιάζουσαν πρὸς πῖλον, οὗ οἱ πλεῖς γύροι εἶναι ἀνεστραμμένοι. Ὀκρίβαντες, ἐστημένοι διὰ τὴν περίστασιν ταύτην καὶ προωρισμένοι διὰ τοὺς ἱερεῖς, συνδέουσι τὸ δῶμα πρὸς τὸν ναόν. Ἐν αὐτῷ εἰσέρχεται τις ἀναβαίνων κλίμακα, κατὰ μῆκος δὲ τῆς προσόψεως ὑπάρχει στοά. Ὁπισθεν τῆς στοᾶς πρόδομος ἄγει εἰς τὸ ἱερόν, ὅπερ εἶναι ὁρατὸν εἰς τοὺς κοσμικοὺς καὶ ὅπερ περιέχει τὸ θυσιαστήριον μετὰ τῶν λυχνίων. Βαρεῖα στέγη φαίνεται ὅτι θὰ κατασυντρίψῃ τὸ οἰκοδόμημα. Τὰ διαζώματα εἰσὶ πλουσίως γεγλυμμένα καὶ διατήρησαν ἔχνη χρυσώσεως. Ἐν τῇ αὐλῇ θαυμάζομεν τινὰ ἔσσο (σαλισμπουρία ἀδαμαντόφυλλος) σπανίας λαμπρότητος καὶ δεξαμενὴν ἐκ λίθου κεκαλυμμένην ὑπὸ στέγης καὶ ἔχουσαν παρ' αὐτῇ ὑδραγωγεῖον ἐξ ὀρειχάλκου, παριστῶν ὄφιν ὀράκοντα. Ἀπάσας τὰς ἡμέρας, μετὰ μεσημβρίαν, ἐπεσκέφθημεν τὸν ναόν.

Τὴν παραμονὴν τῆς ἀναχωρήσεώς μας μεγάλη ἐγένετο τελετή. Ἡ αὐλὴ ἐβριθε λαοῦ. Ἐπὶ τοῦ ἀναβάθρου, ἐν ᾧ εἶχον στήσει μικρὸν θυσιαστήριον κεκοσμημένον δι'

ἀνθέων καὶ φέρον τὸ μυστικὸν κάτοπτρον ἱερεὺς ἐνδεδυμένος εὐρεῖαν μεταξωτὴν ἐσθῆτα καὶ φέρων εἰς τὴν κεφαλὴν κράνος ἐφ' οὗ ὑπῆρχον δύο ξίφη, ἐξετέλεσε τὸν χορὸν τῶν ξιφῶν. Ἡ μάχη αὕτη εἶναι λυσσώδης, διεξαγομένη κατ' ἀντιπάλου ἀοράτου· ἀπὸ ἀμυντικῆς δὲ γίνεται ἐπιθετικὴ, ἔπειτα ὁ μαχόμενος ὀπισθοχωρεῖ, ἐπιστρέφει καὶ ὁρμᾷ ἐκ νέου κατὰ τοῦ δαίμονος, ὅστις ἤδη ἠττήθη πλέον. Ἡ σκηνὴ τῆς μάχης, τὸ δῶμα, κατέχει τὸ πολὺ εἰκοσι τετραγωνικοὺς πόδας, ὁ δὲ μαχητὴς ἀναγκάζεται πολλάκις νὰ ἐπανεέλθῃ εἰς τὴν θέσιν του. Τὰ πλήρη εὐγενείας κινήματά του ρυθμίζονται κατὰ τοὺς κλαυθμηροὺς ἤχους πλαγιάλου, συνοδευομένου ὑπὸ τυμπάνου βραγχώδους. Οἱ μουσικοὶ εἰπὶ γέρων καὶ παῖς, ἐνοκλάζοντες εἰς γωνίαν τοῦ ἀναβάθρου. Τέλος δὲ ὁ πολεμιστὴς ἀποσύρεται εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ναοῦ. Τὴν στιγμὴν ταύτην φαίνονται εἰς τὸ ὑψηλὸν μέρος τῆς κλίμακος ἑξὶ ἱερεῖς καὶ ῥίπτουσι μικρὰ χάλκινα νομίσματα εἰς τὰς γυναῖκας καὶ τὰ παιδία.

Ἱερεὺς φαίνεται ἐπὶ τοῦ αὐδοῦ τοῦ ναοῦ, ἔπειτα δὲ μεταβάς ἐπὶ τῶν ὀκριβάντων προχωρεῖ μεγαλοπρεπῶς πρὸς τὸ ἀνάβαθρον. Τὸ βῆμά του ὁμοιάζει πρὸς τραγικοῦ· σύρει δὲ τὸν πόδα καὶ ἵσταται ἐπ' ὀλίγον εἰς ἕκαστον βῆμα. Φέρει εἶδος φελονίου πλουσίως πεποικιλμένου καὶ τὸ σύνολον τῆς ἐνδυμασίας του ὁμοιάζει πρὸς τὴν τῶν ἱεραρχῶν τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας. Τὴν κεφαλὴν του, ἣτις δὲν εἶναι ὀλῆ κεκαρμένη, διότι εἶναι σιντοϊτῆς καὶ ὄχι βουδδιστῆς, περιβάλλει ἐρυθρὰ ταινία, ἥς τὸ ἄκρον, ἔχον πολὺ ἄμυλον (κόλλαν), ἵσταται καὶ κυμαίνεται ἄνω τοῦ μετώπου· κρατεῖ δὲ εἰς τὴν χεῖρα τόξον καὶ ἐπὶ τοῦ ὤμου, εἰς ζωστήρα, φερέτραν πλήρη βελῶν. Βαθεῖα ἐπικρατεῖ σιγὴ παρὰ τῷ λαῷ, μόνον δὲ τὸ μονότονον ᾄσμα τοῦ τέττιγος ἀκούεται καὶ ὁ ἐλαφρὸς θόρυβος τῶν κέδρων, ὃς κινεῖ ἡ ἐσπερινὴ αὖρα. Χιλιάδες βλεμμάτων ἀκολουθοῦσι τὸν ἱερέα, οὐδεμία ὁμῶς συγκίνησις, οὐδὲν αἰσθημα εὐλαθείας, συναισθή-

σεως καὶ περιεργείας δὲν ζωογονεῖ τὰ πρόσωπα ταῦτα. Οἱ περὶ ἡμᾶς ἄνθρωποι φαίνεται ὅτι εὖρον ἐν ἡμῖν ἀντικείμενα μᾶλλον ἄξια τῆς προσοχῆς των καὶ βλέπουσιν ἡμᾶς μὲ ὕψος σχεδὸν περίφοβον. Δύο λευκοὶ εἰς τὸν ναὸν τῆς Γιοσίδας! Ἐν ᾧ χρόνῳ ὁ ἱερεὺς εἰσέρχεται εἰς τὸ ἀνάβαθρον, ἄρχεται παιανίζουσα πάλιν ἡ μουσικὴ. Ὁ πλῆγίανλος παιανίζει λογασιδικὰ μέρη, προδήλως ἀρχαιότατα, τὸ δὲ τύμπανον μιμεῖται τὸν ὑπόκωφον θόρυβον μεμακρυσμένης θυέλλης. Ὁ ἱερεὺς, ἀφοῦ πολλάκις περιῆλθε τὸ ἀνάβαθρον, ὡς εἰ ἐβάδιζεν ἐπὶ κοθόρνων, τὰ βλέμματα ἔχων ἐστραμμένα πρὸς τὸν οὐρανὸν, κλίνει ταχέως, ὀπλίζει τὸ τόξον του, σκοπεύει τὸ κακὸν πνεῦμα ὅπερ ἀνεκάλυψεν, ἐκτοξεύει κατ' αὐτοῦ τέλος καὶ τὸ φονεύει. Εὐθὺς ὁ πλῆγίανλος παιανίζει νικητήρια. Ὁ ἱερεὺς ἐπαναλαμβάνει τὸν περίπαστάν του, ἀνακαλύπτει καὶ ἔξοντόναι ἕτερον πνεῦμα καὶ ἡ μουσικὴ ἐκφράζει ἐκ νέου τὰς διαφόρους φάσεις τῆς μάχης. Τέλος ἀφοῦ ἀπῆλλαξε τὴν Γιοσίδαν ἀπὸ πολλὰ τοιαῦτα κακοποιᾶ ὄντα, ὁ ἱερεὺς ψάλλει, ρίπτει κυάμους εἰς τὸν ἀέρα, κλίνει πρὸ τοῦ κατόπτρου καὶ ἀποσώρεται.

Δὲν δύναμαι νὰ περιγράψω διὰ λόγων τὴν ἔκφρασιν τῆς κινήσεως τῆς φυσιογνωμίας του, τὴν κλασσικὴν ὠραιότητα τῆς παραστάσεώς του, τὸ κατὰπληκτικὸν ἀποτελέσμα τῆς μουσικῆς, τὴν εὐγενῆ καὶ μυστηριώδη ὁσιότητα τοῦ τόπου. Ἡ παράστασις τοῦ ἱερουργοῦντος ἦν, ὡς εἶπον, κλασσικὴ, ὅχι μόνον ὑπὸ γενικὴν ἔννοιαν, ἀλλὰ καὶ ἀκριβῶς ἀνεπὸλει εἰς τὴν μνήμην τοὺς γνωστοὺς τύπους τῶν Ἑλλήνων ἀνδριαντοποιῶν τῆς μεγάλης ἐποχῆς. Ἡ μετὰ τὰς ἀπὸ μιᾶς παραστάσεως εἰς ἄλλην ἔφερεν, ἀπ' ἐναντίου, τὸν τύπον τῆς ἱαπωνικῆς καλαισθησίας ἥσαν δὲ κινήσεις ἄτακτοι, ὅχι ἄνευ χάριτος, ὑπερβολικαὶ καὶ ὁμοιάζουσαι πρὸς μορφασμούς. Ὅτι αἱ τελεταὶ αὗται ἀνάγονται εἰς ἐποχὴν προγενεστέρην τοῦ χριστιανισμοῦ, οὐδεμία ἀμφιβολία, ἀπλούστατον δὲ καὶ ὅτι κινήσεις

τινὲς ρυθμικαὶ ἀπαντῶνται εἰς τὰ ξύλινα ἀνάγλυφα καὶ τὰς ἱεράς τῶν Ἰαπώνων εἰκόνας· ἀλλὰ πῶς νὰ ἐξηγήσωμεν τὴν κλασσικὴν ἀγνότητα τῶν παραστάσεων καὶ τὴν ἀδιαφιλονείκητον ἀναλογίαν πρὸς τὴν ἑλληνικὴν τέχνην, ἐνῶ εἰς τῆς χώρας τὰς τέχνης οὐδὲν εὐρίσκομεν ἔχον τοῦ αὐτοῦ χαρακτήρος; Εἶναι ἄρα γε τοῦτο τυχαῖον; Δὲν παραδέχομαι τὸν κοινὸν τοῦτον τρόπον τοῦ ἐξηγεῖν τὰ πράγματα ἅτινα δὲν ἐννοεῖ τις. Ἀρὰ γε ἡ ἑλληνικὴ τέχνη ἐν τῷ χρυσῷ αἰῶνι αὐτῆς ἢ μικρὸν κατόπιν εἰσέδυσεν εἰς τὴν ἀπωτάτην Ἀνατολήν; Περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἐλλείπουσιν ἱστορικὰ διδόμενα.

Μετὰ τὸν καταδιωγμὸν τῶν κακοποιῶν πνευμάτων οἱ ἱερεῖς ἐμφανίζονται ἐκ νέου εἰς τὸν οὐδὸν τοῦ ναοῦ ὅπως ρίψωσι νομίσματα μικρὰ εἰς τὸν λαόν· ἐνθαρρυνθέντες δὲ ἐκ τῆς στάσεως τῶν θεατῶν, ἀναβαίνου-μεν θαρραλέως τὰς βαθμίδας καὶ ἀνταλλάσσομεν τὰς συνήθεις προσήσεις πρὸς τοὺς ἱερεῖς. Οὗτοι ὑποδέχονται ἡμᾶς μετ' ἄκρας εὐγενείας, δέχονται μετρίαν προσφορὰν καὶ, δόντες ἡμῖν κυλίνδρους τινὰς μικρῶν νομισμάτων, προσκαλοῦσι νὰ συμμεθεῖξωμεν εἰς τὴν διανομήν. Μετεβλήθημεν ἄρα εἰς ἱερεῖς καὶ ρίπτομεν χρήματα εἰς πολλὰς ἑκατοντάδας πιστῶν οἵτινες τρέχουσιν, ὀπισθοδρομοῦσι, κατακυλινδοῦνται καὶ κυλίνονται αἱ μὲν ἐπὶ τῶν δὲ — σκηνὴ κωμικὴ καὶ ἥμισυ συμβιβάζομένη πρὸς τὴν ἀγιότητα τοῦ τόπου! Ἀπαντες, καὶ αὐτοὶ οἱ ἱερεῖς, γελῶσι σαρθῶνιον γέλωτα· μετὰ δὲ τῶν τελευταίων ἀναγνωρίζω τὸν μὲ δύο ξίφη πολεμιστὴν καὶ τὸν διώκτην τῶν πνευμάτων. Ἀφοῦ ἀπέβαλαν τὴν πανοπλίαν των, φαίνονται ἄκακοι καὶ ἀφελεῖς.

Μετὰ τὸ βέβηλον τοῦτο διάλειμμα, προβαίνουσιν εἰς τὸ τελευταῖον μέρος τῆς τελετῆς. Οἱ ἱερεῖς συνέρχονται εἰς τὸ ἱερόν· καθήσαντες δὲ κύκλῳ ἐνώπιον τοῦ θυσιαστηρίου μεταδίδουσιν ὁ μὲν τῷ δὲ ἱερόν ἀγγεῖον. Τὸ ἐν αὐτῷ ὑγρὸν χέεται εἰς ὑποκρατήριον καὶ ἕκαστος πίνει κατὰ σειράν· ψάλλουσι δ' ἐν χωρῷ, μεθ' ὃ ἀνίστανται,

διέρχονται τὴν αἶθρυσαν, ὅπου ἀναλαμβάνουσι τὰ ὑποδήματά των, καὶ ἀποσύρονται. Φέρουσι χιτῶνας λευκοὺς, κυανοὺς ἢ ἐρυθροὺς, κατὰ τὸν βαθμὸν των· ὁ λευκὸς σημειοῖ τὸν μεγαλῆτερον βαθμὸν. Ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ὑπάρχει ἡ κολλισμένη ταινία ἢ ὁ μέλας ἐκ ναστοχάρτου σκούρος, ὃν φέρουσιν οἱ ἐξέχοντες ἄνδρες ὅταν παρουσιάζωνται εἰς τὴν αὐλήν.

Ὁ ἥλιος δύνει ὀπισθεν τοῦ Φουτζιγιάμα, περιβάλλων διὰ τῶν βεγγαλικῶν φώτων τοῦ τὴν τριπλὴν ἢ τετραπλὴν αὐλαίαν τῶν ὀρέων, ἅτινα ὑψοῦνται πρὸς ἀνατολὰς, ἅτινα ὀλίγοι Εὐρωπαῖοι εἶδον καὶ ἅτινα θὰ διαβῶμεν αὐριον ἢ μεθαύριον. Ὁ οὐρανὸς εἶναι ἐρυθρὸς, ἀλλὰ νέφη κυανὰ αἰωροῦνται εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν. Τοιαῦτα τοῦ φωτὸς ἀποτελέσματα, καὶ ταῦτα σπανίως, μόνον εἰς Ἰοκοχάμαν εἶδον· νομίζω δὲ ὅτι εὐρίσκομαι εἰς φαντασιώδη κόσμον, εἰς μαγικὰς χώρας, καὶ ἐπανευρίσκω μεθ' ἡδονῆς, ἐν τῷ ὕπνῳ μου, τὰς παραδόξους, μυστηριώδεις καὶ ποιητικὰς σκηνὰς τοῦ μεγάλου ναοῦ τῆς Γιοσίδας.

(10 Αὐγούστου). Οἱ συνοδοιπόροι μου χθὲς ἐπανῆλθον ἐκ Φουτζιγιάμα· ὑπέφερον δὲ πολὺ ἐκ τοῦ καύσωνος. Ἀπ' ἐναντίου, ἐδυνήθησαν νὰ διανυκτερεύσωσιν εἰς αὐτὰ τὰ ἄκρα τοῦ κρατῆρος, δεκατέσσαρας χιλιάδας πόδας ἄνω τοῦ Ὠκεανοῦ, καὶ ἐπιβεβαιοῦσι τὴν κρίσιν τῶν πλείστων περιηγητῶν. Διέκριναν δὲ τὴν Ἰοκοχάμαν, τὴν Ἰέδον, μέγαν καὶ ζοφερὸν τάπητα μετὰ λευκά σημεῖα καὶ ἄπειρον ὀρίζοντα θαλάσσης. Νέφη δὲν ἐπέτρεψαν νὰ ἴδωσι πρὸς βορρᾶν.

Μικρὸν ἐσταθμεύσαμεν σήμερον· ἀνεχωρήσαμεν δὲ τὴν δευτέραν μετὰ μεσημβρίαν ὥραν, διευθυνθέντες πρὸς τὰ ἀνατολικά καὶ βορειοανατολικά. ἔχοντες τὰ νῶτα ἐστραμμένα πρὸς τὸ Φουτζιγιάμα, εἰσδύομεν εἰς μεγάλην καὶ ὡραίαν κοιλάδα. Τὰ ὄρη ἅπαντα εἰσὶ χλοηφόρα, αἱ δὲ πλευраὶ εἰσὶ κεκοσμημέναι ὑπὸ σειρᾶς δένδρων. Εἰς

τὴν Ἰαπωνίαν τὸ αὐτὸ παρατηρεῖ τις πάντοτε· αἱ δὲ κορυφαὶ τῶν ὀρέων εἰσὶν ὀξεῖαι. Διερχόμεθα διὰ πολλῶν χωρίων καθαρῶν, εὐπρεπῶν καὶ προδήλως εὐημερούντων. Πανταχοῦ ἡ γῆ εἶναι πλουσίως καλλιεργημένη, εἰς δὲ τὴν στενὴν πεδιάδα ἣτις τῇδε κακεῖσε ἐλίσσεται εἰς τὰ ὄρη ὑπάρχουσι πολλοὶ ὀρυζῶνες καὶ πολλὰ συκαμινόδενδρα. Ἡ ὁδὸς, ἀπλὴ ἀτραπὸς ἐπιμελῶς διατηρουμένη, εἶναι ζωηρά, εἰς ἕκαστον δὲ βῆμα ἅπαντὰ τις προσκυνητὰς, βαδίζοντας καθ' ὁμάδας μικρὰς ἢ μεγάλας, λευκὰ ἐνδεδυμένους καὶ σείοντας κωδωνίσκους. Ὅταν ἐπαπειλῇται βροχὴ, θέτουσιν ἐπὶ κεφαλῆς τοὺς ἀχυρίνους πῖλους των· τινὲς δὲ συνοδεύονται ὑπὸ τῶν ὑπηρετῶν των. Αἱ περιηγήτραι εἰσὶ σπάνιαι, ἀλλὰ καὶ δὲν λείπουσιν ὀλητελῶς. Καθ' ἅπασαν τὴν ὁδὸν πολλαὶ θελκτικαὶ κρυπτομερίαι ἀπαντῶνται. Εἰς τὸ δεύτερον, π. χ., ρί, πλησίον μικροῦ τεῖοπωλείου, μικρὰ ἐκ λίθων κλίμαξ ἄγει εἰς τινὰ μνημεῖα σκιαζόμενα ὑπὸ κρυπτομεριῶν· ἀπωτέρω πλησίον τοῦ χωρίου Τοκοητσάιμπα, ἱστάμεθα ὅπως ἴδωμεν ὡραῖον καταρράκτην. Κυριώτερον δὲ θέλητρον εἶναι ἡ πλουσία βλάστησις.

Τὴν πέμπτην καὶ ἡμίσειαν ὥραν φθάνομεν εἰς Γλαμούραν, μικρὰν πόλιν κειμένην εἰς τὸ κέντρον ἑνὸς τῶν μεγάλων διαμερισμάτων τῶν παραγόντων μέταξαν· πανταχοῦ δὲ ὑπάρχουσι συκαμινόδενδρα. Ὁ ποταμὸς ῥεεῖ ὀρμητικῶς διὰ μέσου μικρῶν λειμῶνων χλοηφόρων καὶ παρακάμπτει, ἀφρίζων, βράχους κεκαλυμμένους ἀπὸ βρύα, χόρτον καὶ παντοειδῆ δένδρα. Ὅπισθεν ἡμῶν, μετὰξὺ βουνῶν πρασίνων, φαίνεται ὁ κρατὴρ τοῦ Φουτζιγιάμα. Ἡ ἄφιξις μας ἐκεῖ εἶναι συμβάν, διότι ἅπας ὁ λαὸς συνέρχεται, ἀλλ' εἰς ἀπόστασιν ἱκανήν· ἄλλως δὲ πανταχοῦ τὴν αὐτὴν ἔχομεν σκηνήν. Τὰ νήπια κλαίουσιν, οἱ παῖδες κρύπτονται ὀπισθεν τῶν μητέρων των, αἱ νεάνιδες φεύγουσιν, οἱ ἄνδρες φαίνονται διατεθειμένοι νὰ φύγωσι καὶ μόνον αἱ κυρίαι φαίνονται γενναῖαι. Δι' αὐτῶν ἄρχονται αἱ διαπραγματεύσεις, μεθ' ὧν ἅπαντες φαίνονται

καθησυχάσαντες καὶ τῶν πρώτων στιγμῶν τῆς ἐκπλήξεως παρελθουσῶν, βλέπομεν φυσιογνωμίαις εἰλικρινεῖς, ἀφελεῖς καὶ ἐπιποθούσας νὰ μᾶς φανῶσι χρήσιμοι. Ἀδελσχοῦσι δὲ, γελῶσι, συνέρχονται περὶ τοὺς περιηγητάς καὶ δὲν ἀφίνουσιν αὐτοὺς πλέον, ἀλλὰ πανταχοῦ τοὺς ἀκολουθοῦσιν—εἰς τὸ γεῦμα καὶ εἰς τὸ λουτρὸν, ἐκτὸς ἂν οἱ περιηγηταὶ φανῶσι σκληροὶ καὶ κλείσωσι τὰ χάρτινα διαφράγματα. Κυρίως ἀγαπῶσι νὰ βλέπωσιν αὐτοὺς ἐνδεδυμένους· ἐνταῦθα δ' ὁ λόγος περὶ τοῦ ὄχλου καὶ ὅχι περὶ τῶν εὐγενῶν.

Εἰς ἀπόστασιν ἐνὸς τετάρτου τῆς ὥρας ἀπὸ τῆς πόλεως, πλησίον τοῦ ποταμοῦ, οἱ νέοι συνοδοιπόροι μου εὗρον τόπον μονήρη καὶ ἀπέρχονται ὅπως λουσθῶσιν εἰς τὰ ψυχρά καὶ διαυγῆ ὕδατα· αἰφνης ὅμως ἐμφανίζεται ὄλος ὁ λαὸς—ἄνδρες, γυναῖκες, νεάνιδες καὶ παιδία. Κατ' ἐξαίρεσιν, οἱ ἡμέτεροι *ιακουρίν*, οἵτινες ἀγαπῶσι τὰς διασκεδάσεις, ἦσαν ἀπόντες· ἐδέησεν ὅθεν ἐγὼ νὰ ἐπιτηρήσω τὴν δημοσίαν ἠθικὴν. Ἐφοδιασθεὶς μὲ μακρὸν ἰνδοκάλαμον, ἔστην ἐπὶ τοῦ στενοῦ προχώματος δι' οὗ καὶ μόνου εἰσέρχεται τις εἰς τὸ μέρος τοῦ λουτροῦ· καὶ ἀφῆκε μὲν νὰ διαβῶσιν οἱ ἄνδρες, ἀλλ' ἐδείχθη ἀπηνής πρὸς τὸ ὥραϊον φύλον. Μάτην! Ἐπὶ κινδύνῳ τοῦ νὰ κυλισθῶσιν εἰς τὸν ποταμὸν, αἱ κυρίαι ὑπερφαλάγγισαν τὴν θέσιν μου καὶ ἀναρριχῶνται εἰς τὸ ἀνωφερὲς μέρος τῆς προκυμαίας, πολλαὶ φέρουσαι ἐπὶ τῆς ῥίχως τὰ βρέφη των. Τινὲς ἐπλησίασαν κατὰ μέτωπον· ἦσαν δὲ πολλαὶ ὡραιόταται καὶ ἅπασαι καθαρῶταται. Μὲ τοὺς μικροὺς πόδας των, τοὺς φέροντας μικρὰ ξύλινα πέδιλα, τὰ ἐλαφρῶς ἐπτυγμένα γόνατά των, τὰς βραχίονας τεταμένους εἰς τὰ ἐμπρὸς καὶ τὰς χεῖρας ἐχούσας ὀπισθεν μετὰ χάριτος ὅπως μόνον οἱ ἄνθρωποι τῆς φυλῆς ταύτης κατορθοῦσι, τὴν κεφαλὴν γυμνὴν, ὀλίγον κλίνουσιν, μὲ καταβαρύνουσι διὰ σειρὰς λόγων μεμιγμένων μὲ ἐπαγωγὸν μειδίαμα καὶ μὲ τοὺς μεγάλους μελαγχροὺς ὀφθαλμούς των μοὶ κέτοξεύουσι βλέμματα ἱκετικὰ, πλήρη γλυ-

κύτητος. Αἱ συστροφαὶ τῶν μελῶν ζημιούσιν ἴσως τὸ εὐχαρί των παραστάσεων, ἀλλ' ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ, τὸ ἀλλόκοτον εἶναι ἐν τῶν χαρακτηριστικῶν σημείων των ἀνθρώπων καὶ των πραγμάτων. Καὶ ἐκεῖ εἰσέτι δύναμαι νὰ θαυμάσω τὸ δῶρον τῆς μιμήσεως καὶ τὴν εὐσυνείδητον ἀκρίβειαν των ἱαπωνῶν τεχνιτῶν. Τὰ στοιχεῖα τῆς σκηνῆς ταύτης μυριάκις ἐπαναλαμβάνονται εἰς τὴν γλυπτικὴν, εἰς τοὺς ναστοχάρτας καὶ εἰς αὐτάς τὰς χονδροειδεῖς εἰκόνας αἰτινες πωλοῦνται ἐνταῦθα ἀντ' ὀλίγων λεπτῶν. Βαρυθεὶς δὲ νὰ μάχωμαι, ἀφίνω ἀνοικτὴν τὴν δίοδον καὶ τὸ περίεργον πλῆθος ὁρμᾷ εἰς τὰ πρόσω, πλησιάζει ὅσον ἐδύνατο τοὺς λουομένους καὶ ἀπολαμβάνει τέλος μετ' ἀφάτου εὐφροσύνης τὸ ἀνήκουστον, ἀλλόκοτον καὶ φαντασιώδες θέαμα πέντε ἀνθρώπων ὅλως λευκῶν.

Ἀπόστασις ἀπὸ Γιοσίδας εἰς Γιαμούραν τέσσαρα καὶ ἥμισυ ρί, σχεδὸν δώδεκα μίλια.

(11 Αὐγούστου). Ἀνεχωρήσαμεν τὴν πέμπτην ὥραν, διευθυνόμενοι πρὸς ἀνατολάς. Ἡ κοιλάς ἐλίσσεται μεταξὺ ὀρέων ὑψηλῶν τρεῖς ἕως τέσσαρας χιλιάδας πόδας. Ὅπισθεν ἡμῶν ἴσταται τὸ Φουτζιγιάμα ἐν ὅλῳ τῷ μεγαλείῳ του· ἱστάμεθα δὲ ὀλίγον, εἰς ἀπόστασιν δύο μιλίων ἀπὸ τῆς Γιαμούρας, πλησίον ναοῦ ὃν περιβάλλει ὥραϊον δάσος. Τὴν ἐγδόην καὶ ἡμίσειαν ὥραν φθάνομεν εἰς τὴν μεγάλην καὶ ἀξίαν λόγου κομόπολιν Σάρου Χάση· ἐνταῦθα δὲ διαβαίνομεν ποταμὸν βαθύν. Ἡ γέφυρα, οὕσα λίαν ὑψηλὴ, εἶναι ὠκοδομημένη ἰδιαζόντως, ἦτοι συνίσταται ἀπὸ δοκοῦς, κειμένας τὰς μὲν ἐπὶ τῶν δὲ ὀριζοντεῖως, ὥστε τὰ ἄκρα ἐκάστης προχωροῦσι βαθμηδὸν τὰ μὲν πρὸς τὰ δὲ ἄνω τοῦ ὕδατος. Εἶναι δ' αὕτη ἡ περίφημος γέφυρα τῶν *Πιθήκων* ἣν παριστῶσι πολλαὶ ἀσθεματικαὶ εἰκόνες τοῦ ναοῦ τῆς Γιοσίδας.

Ἡ χώρα ἐξακολουθεῖ νὰ ἦναι φαιδρά, ἀλλὰ διατηρεῖ εἰσέτι τὸν χαρακτῆρα τῶν

ἄνω Ἀλπεων. Πολυάριθμοι μικροὶ ὄμιλοι προσκυνητῶν συναντῶσιν ἡμᾶς, ψάλλουσι δὲ καὶ κινουσι τοὺς κωδωνίσκους των, ἀλλ' οὐδὲν ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ των ἐμφαίνει ὅτι εἰσὶν εὐσεβεῖς. Κατὰ τὸν Κ. Κέμπερμαν αἱ χιλιάδες αὐταὶ τῶν προσκυνητῶν οὐδόλως μεταβαίνουν εἰς τὸ ἱερὸν ὄρος ἐξ αἰσθήματος θρησκευτικοῦ, ἀλλ' ἐκ παραδόσεως, ὡς εἰς φυσικὸν γυμνάσιον, ὡς εἰ προσέχωνται μηχανικῶς, ἡ δὲ κεφαλή καὶ ἡ καρδία οὐδὲν αἰσθάνονται. Δυνατὸν τοῦτο καὶ πλεον ἢ πιθανόν, ἂν κρίνῃ τις ἐκ τῆς ὄψεως τῶν ἀνθρώπων τούτων, ἀλλὰ δὲν εἶναι καὶ βέβαιον. Πραγματικῶς δὲ τί περὶ αὐτοῦ ἡξεύρομεν τάχως; Ἐν Ἰαπωνίᾳ μόλις ἀποτινῶν ἐτῶν εἰσὶ δεκτοὶ οἱ ξένοι καὶ τοῦτο εἰς πέντε ἢ ἐξ σημεῖα τῆς περιφερείας τῆς, τὴν δὲ γλῶσσάν τῆς μόλις ἤρχισαν νὰ σπουδάζωσι. Πῶς ν' ἀναγνώσῃ τις ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ λαοῦ; Πῶς νὰ ἐξηγήσῃ τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν διατήρησιν ἀναριθμητῶν ναῶν ὑπαρχόντων καθ' ὅλην τὴν αὐτοκρατορίαν; Τίς ὀικοδόμησε τούτους, τίς ἐπροικοδόμησε κατὰ τὸ μάλλον ἢ ἥττον πλουσίως; Προδήλως ὅχι ὁ λαός. Αἱ ἀνώτεραι τάξεις ἐναφροδύντο ἄρα ὑπὸ θρησκευτικῶν αἰσθημάτων; Πῶς δὲ καὶ διὰ τίνων ἀναστατώσεων ἀπώλοντο ταῦτα; Ἴδου προβλήματα πρὸς λύσιν.

Ὡραῖαι καὶ μεγάλαι πολίχναι διαδέχονται ἀλλήλας κατὰ βραχέα διαλείμματα, ἡ ζωηρότης δ' αὕτη ἀποτελεῖ ἐν τῶν κυριωτέρων θελημάτων τῆς χώρας. Ἐνταῦθα εὐρισκόμεθα εἰς τὰ ὑψηλότερα ὄρη τοῦ Κουάντο καὶ ὅμως πανταχοῦ ὑπάρχουσι γεωργία, οἰκίαι, πανταχοῦ ἔχνη τῆς ἀνθρωπίνου ἐνεργείας καὶ ἀρχαιοτάτου πολιτισμοῦ. Τὰ χωρία παριστῶσιν ἅπαντα τὴν αὐτὴν ὄψιν· ῥύαξ διαυγὲς διέρχεται τὴν κυριωτέραν ὁδὸν καθ' ὅλον τὸ μήκος τῆς εἰς ἴσην ἀπὸ τῶν οἰκιῶν ἀπόστασιν, εἰς πολλὰ δὲ μέρη περιβάλλεται ὑπὸ προχωμάτων πλήρων πελωρίων βελσαμινῶν. Αἱ οἰκίαι εἰσὶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον νεόδμητοι, ὅπερ δεικνύει ὅτι προσφάτως ἔτι τυφῶν ἢ πυρκαϊῶν ἢ σεισμῶν, αἱ τρεῖς αὐταὶ μαστι-

γες αἵτινες, ὅπως ἐπιδημία τινὲς, ἐνσκήπτουσιν ἐνταῦθα περιοδικῶς, ἐποίησαν φεβρὰν θραυσιν.

Εὐτυχῶς ἂν ἡ φύσις ἐν τῇ παραφορᾷ τῆς ὀργῆς τῆς καταστρέφει τὰς οἰκοδομὰς εἰς ὀλίγα λεπτά, οἱ ἄνθρωποι ἡξεύρουσι ν' ἀνεγείρῳσιν αὐτὰς εἰς ὀλίγας ἡμέρας. Ὁ δήμαρχος καὶ οἱ δημοτικοὶ πάρεδροι, εἰδοποιηθέντες ὅτι μέλλομεν ν' ἀφιχθῶμεν εἰς τὸ χωρίον, περιμένουσιν ἡμᾶς εἰς τὴν εἴσοδον αὐτοῦ, ποιοῦσι τὰς ὑποκλίσεις των, προηγούμενοι καὶ φθάντες εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον τοῦ χωρίου καταλείπουσιν ἡμᾶς μετὰ τῶν αὐτῶν ὑποκλίσεων. Πανταχοῦ ὁ λαὸς μειδιᾷ ἡμῖν δίχως νὰ χαιρετίσῃ, ἀλλὰ ὑποκλίνει πρὸ τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν ἡμετέρων ἱακουίν, ὅστις, κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς νῦν λειτουργίας του, ἐκπροσωπεῖ τὴν ἐξουσίαν τοῦ αὐτοκράτορος. Ἐρώτησον ἐν Εὐρώπῃ τί ἐστὶν ὑπάλληλος περιβιβλημένος χαρκατῆρα ἀντιπροσώπου! Ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ καὶ ὁ ἔσχατος κουλὴ ἡξεύρει τοῦτο· ἐπίσης ἡξεύρει ἀπὸ μνήμης τὸν κώδικα τῆς ἐθιμοταξίας, συμμορφοῦται πρὸ αὐτῶν πιστῶς καὶ τὸ αὐτὸ ἀναμένει δι' ἑαυτὸν καὶ παρὰ τῶν ἄλλων.

Εἰς Σάρου-Χάτη καταλείπομεν τὴν μεγάλην κοιλάδα ἣν ἡκολουθήσαμεν ἀπὸ Γιοσίδας· χρησιμεύει δὲ ὡς κοίτη ποταμοῦ, ὅστις πηγάζων ἐκ μικρᾶς λίμνης τῆς Γιαμασινοκάτας, εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Φουτζιγιάμα, διεσθύνεται κατὰ πρῶτον πρὸς βορρᾶν, ἀπὸ Γιοσίδας πρὸς ἀνατολὰς καὶ ἀπὸ τοῦ Σάρου-Χάτη πρὸς τὰ νοτιοανατολικά. Ἐάν ὁ μέγας ἱαπωνικὸς μου χάρτης ἦναι ἀκριβής, ὁ ποταμὸς οὗτος ἐκβάλλει εἰς τὴν θάλασσαν πλησίον τοῦ χωρίου Ὀϊτου (μεταξὺ Φουτζισάβας καὶ Ὀδαβάρας).

Ἀφίξιν εἰς Τορισάβαν τὴν ἐννάτην καὶ ἡμίσειαν ὥραν· ἀναχώρησις τὴν μίαν ὥραν.

Ἐνταῦθα οἱ περιηγηταὶ εἰσδύουσιν εἰς δαίδαλον ὁρέων, μίαν τῶν ὡραιωτέρων ἀπύψεων ἃς ποτε εἶδον. Ἡ ὁδὸς, ἡ μάλλον ἢ ἀτραπὸς, ἀνέρχεται ἀπὸ κρημνα ὕψη καὶ ἀκολουθεῖ τὴν κορυφὴν, ἐνίοτε δὲ τόσον

στενὴ εἶναι ὥστε μετὰ δυσκολίας διέρχεται εἰς μόνος ἄνθρωπος. Εἰς τινὰ μέρη ἂν ὤφειλον νὰ βαδίσω πεζῶς θὰ ἔκαμνον χρῆσιν τῶν χειρῶν· ἀλλ' ἐπὶ τοῦ κάγκου εἰμί ἀσφαλέστατος, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι πρέπει νὰ ἔχη τις μεγάλην ἐμπιστοσύνην εἰς τὰ ἴγνυα τῶν ἀχθοφόρων. Ἐπειδὴ ἀνὰ δύο ἢ τρία λεπτὰ ἀλλήλασσουν ὤμον, ὁ ὁδοιπóρος βλέπει ἑαυτὸν κοσμάμενον ὅτε μὲν ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς, ὅτε δὲ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ἀθύσσου. Καὶ ὅμως πῶς νὰ φοβηθῇ; ἀφοῦ βλέπῃ τοὺς ἀχθοφόρους ἀδολεσχοῦντας καὶ χαριεντιζομένους; Ἀμφοτέρωθεν τῆς κορυφῆς ὑπάρχουσι βάραθρα ἅτινα ἂν ὀλισθήσωσιν οἱ ἀχθοφόροι ἔσονται ὁ τάφος σου, κεκαλυμμένος ὁμως ἀπὸ εὐώδεις θάμνους, ἀπὸ θυσσάνους, κολοσσισαίων ἀνθέων, ἀπὸ λαμπρὰ φυτὰ ἅτινα ἡ φύσις, ὁ μέγας οὐτός κηπουρός, διέθηκε μετ' ἄκρας φιλοκαλίας καὶ καλαισθησίας. Ἀλλ' ἔχε τὸ θάρρος, ἂν δὲν καταλαμβάνησαι ἀπὸ σκοτοδινίαις, νὰ ρίψῃς τὸ βλέμμα εἰς τὰς ἀθύσσους ταύτας καὶ ἔπειτα νὰ στρέψῃς αὐτὸ πρὸς τὰ ὑψώματα ταῦτα. Εἶναι πανόραμα ἐπ' ἀόριστον μεταβαλλόμενον· εἰς ὅλας δὲ τὰς διευθύνσεις ὑπάρχουσιν αὐλαὶ αἰθέρων καὶ ἐμείρησα ἕως δώδεκα σχέδια. Εἶναι ὁ ὠκεανὸς μαστιζόμενος ὑπὸ τῆς τρικυμίας, αἶφνης καθιστάμενος ἀκίνητος καὶ στρωνόμενος ἀπὸ βλάστησιν. Ἡ μεγάλη ποικιλία τῶν ἀπόψεων ἐξηγεῖται ἐκ τῶν διαστάσεων, τῶν σχετικῶς μικρῶν, τῶν διαφορῶν στοιχείων ἐξ ὧν αἱ ἀπόψεις ἀποτελοῦνται καὶ ἐκ τῆς ἐλλείψεως βάρους τῶν ὀρέων, ἅτινα, ὅντα λίαν στενὰ εἰς τὴν βάσιν των, ὑψοῦνται ἀποτόμως καὶ γίνονται ὀξεία. Ἡ φύσις οὐδὲν ταπεινὸν παρίστα· ἀπ' ἐναντίας εἶναι μεγαλοπρεπὴς καὶ χαρίεσσα ἐνταυτῷ· ἐνασμεύεται δὲ νὰ παράγῃ ἀντικείμενα θελγόντα τὴν ὄρασιν καὶ διεγείροντα τὴν περιέργειάν σου.

Γὰ χωρία εἰσὶ πάντοτε πολυάριθμα, ἀλλὰ δὲν φαίνονται τόσον εὐημεροῦντα ὅσον ἐκείνα δι' ὧν διήλθομεν τὴν προῖκν. Εἰς πολλὰ αὐτῶν ἄγεται πανήγυρις ἢ ἐορτὴ θρησκευτικὴ, ἥτοι ὑπάρχουσι πολλοὶ ἴστοι

κεκοσμημένοι δι' ἀνθέων, μικρῶν χαρτίων, ταινιῶν, εἰκόνων· πανταχοῦ δ' ἀπαντῶσιν ὁμάδες προσκυνητῶν.

Τὴν ἕκτην καὶ ἡμίσειαν ὥραν φθάνομεν εἰς Οὐγενοχάραν.

Ἀπόστασις ἀπὸ Γιαμούρας ἐννέα καὶ ἡμισυ ρί, σχεδὸν εἰκοσιπέντε μίλλια.

(12 Αὐγούστου). Ἐχομεν βροχὴν καὶ ὀλίγον δροσερὰν ἀτμοσφαῖραν, τὴν δὲ πέμπτην ὥραν ἐκκινούμεν διευθυνόμενοι πρὸς ἀνατολάς· ἀφοῦ δὲ διέδημεν ἐπὶ πορθμείου ἀρκούντως πλατὺν ποταμὸν, ὁμόρρουν ἐκείνου θν ἠκολουθήταμεν κατὰ τὰς δύο προλαβούσας ἡμέρας, ἀνερχόμεθα διὰ λίαν ἀποκρήμων ἀτραπῶν τὴν ὑψηλοτέραν παροδὸν — τὴν ὁρατὴν ἐξ Ἰέδου ἐν αἰθρίᾳ — ἀλύσεως ἀποτελούσης τὸν περίβολον τοῦ Φουτζιγιάμα.

Ἀπὸ τῆς ἐνδεκάτης μέχρι τῆς τετάρτης ὥρας ἀναπαυόμεθα εἰς τὸ χωρίον Κομακίνο. Ὅτε καταλείπομεν τὸ τεῖοπωλεῖον, ἐν τῶν ὠραιότερων ἐξ ὧν εἶδον, οἱ κοιλὴ ἐπὶ μεγάλη ζημία τῶν μελῶν ἡμῶν ἤρχισαν νὰ τρέχωσι, παιδιᾶς χάριν, δρομῶται, καὶ εἰς διάστημα ἑλαττον τῆς ὥρας φέρουσιν ἡμᾶς εἰς Χατσότζη, ὅπου εἰσερχόμεθα ἐπισήμως τὴν πέμπτην ἑσπερινὴν ὥραν, ἐν τῷ μέσῳ τῆς συρροῆς ἀπείρου πλήθους.

Τὸ Χατσότζη εἶναι πόλις ἀξία λόγου διὰ τὸ ἐμπόριον τῶν μεταξωτῶν, οἱ δὲ κάτοικοι φαίνονται εὐημεροῦντες καὶ ἡ μεγάλη ὁδὸς διαπρέπει ἐπὶ τῇ καλλονῇ καὶ τῇ κομψότητι τῶν οἰκιῶν. Τὸ ξενοδοχεῖον, ἐν ᾧ καταλύομεν, εἶναι μέγα, εὐρὺ καὶ καθαρῶτατον, ἀλλὰ δυστυχῶς ἐξαντληθέντων τῶν ἡμετέρων σπερματοκηρίων δειπνοῦμεν φωτιζόμενοι ὑπὸ ἱεπωνικῶν λαμπάδων, κατασκευαζομένων ὑπὸ φυτικοῦ κηροῦ καὶ ἀναδιδουσῶν περισσώτερον καπνὸν ἢ φῶς. Ἰδὲ ἐντούτοις τὴν νεάνιδα ἐκείνην, τὴν *resán*· ἀπομύττει αὐτὰς μὲ τὴν καρφίδα ἥτις κρατεῖ τὴν μέλαιναν, μεταξωτὴν καὶ πλουσίαν κόμην της. Οἷα χάρις, οἷα εὐγένεια καὶ οἷα μετριοφροσύνη ἀληθῆς ἢ πλαστὴ διὰ

τὴν περίστασιν ! Οἱ νεαροὶ συνοδοιπόροι μου μένουσιν ἐκστατικοί.

Κατὰ τὴν ὁδοπερίαν ταύτην, ἥτις πλησιάζει εἰς τὸ τέρμα τῆς, κατέπληξεν ἡμᾶς ἡ τῶν ζώων σπάνις. Σχεδὸν δὲν εἶδομεν πτηνὰ· κύνες ὀλίγοι ἦσαν, ὡς καὶ ἵπποι, ἔλειπον δὲ βόες· τῇδε κακείσε ὑπῆρχον ὄρνιθες καὶ χοῖροι.

Ἀπόστασις ἀπὸ Οὐγενοχάρας εἰς Χατσότζη ἑπτὰ καὶ ἡμίου μίλι, σχεδὸν εἴκοσι μίλια.

(13 Αὐγούστου). Ἀναχωροῦμεν ὥραν ἕκτην καὶ ἕν τεταρτον. Ἡ μεγάλη ὁδὸς εἶναι εἰσέτι ἔρημος· ἀλλὰ χθές, πρὶν κατακλινθῶσιν, οἱ κάτοικοι ἐξέτειναν πρὸς ζήρανσιν τὰ μεγάλα ἐκ κιτρινοχρῆου χάρτου ἀλεξιθρόχιά των, κεκοσμημένα μὲ χονδράς μελαίνας ἐπιγραφάς. Ἔχομεν τὸν ἥλιον κατὰ πρόσωπον, πλὴν εἶναι εἰσέτι χαμηλὰ καὶ μεταβάλλει τὰ ἀλεξιθρόχια εἰς διάφανη φωτεινὰ σώματα καὶ ἡ πρωτὴ αὖρα κινεῖ αὐτὰ ὡς εἰ ὠρχοῦντο. Οὐδεὶς τοπιογράφος θὰ ἐτόλμα ἢ θὰ ἐδύνατο νὰ παραστήσῃ τ' ἀποτελέσματα τοῦ φωτός τὰ παραχθέντα ἐκ τῆς ταυτοχρόνου ἐνεργείας τῶν ἀμέσων καὶ τῶν μεταξιδραζομένων ἀκτίνων, τὰ χρυσᾶ χρώματα ἃτινα κυμαίνονται εἰς τὸ ἔδαφος καὶ ἔρπουσιν εἰς τὰ χαλκόχροα σκέλη τῶν φερόντων ἡμᾶς, καὶ λείχουσι τὰ πεζοδρόμια πρὸ τῶν οἰκιῶν, ὧν οἱ κάτοικοι κοιμῶνται εἰσέτι.

Ἀπὸ Γιοσίδας ἐθαίνομεν ἀδιαλείπτως πρὸς ἀνατολάς· ἐντεῦθεν δὲ τρεπόμεθα πρὸς δυσμάς.

Εἰσῆλθομεν εἰς τὴν πεδιάδα, ἀλλὰ πεδιάδα ἀνώμαλον, μὲ πολλὰς εἰσοχάς, σκιαζομένην ἔνθεν μὲν ὑπὸ μεγαλοπρεπῶν δένδρων, ἔνθεν δὲ ὑπὸ πυκνῶν ἰνδοκαλάμων. Δαίδαλος μικρῶν ἀτραπῶν ἄγει εἰς πληθὺν ὠραίων καλυβῶν κατὰ γράμμα τεταμμένων ὑπὸ φύλλων. Ἐπὶ τῇ ἐλπίδι δὲ ὅτι οἱ πολλοὶ θὰ ἠκολούθουν ἡμᾶς ἐκ τοῦ πλησίον, ἀνεχώρησα ἐκ Χατσότζι ὑφ' ἐνὸς μόνον συνοδευόμενος συνοδοιπόρου· ἀλλὰ

μετὰ τινῶν ὥρων πορείαν παρετρήσαμεν ὅτι εἴμεθα μόνοι καὶ ὅτι ὁ Κ. βὰν δερ Χαῖθεν ἐτράπη ἄλλην ἐδὸν. Ἐξακολουθοῦμεν λοιπὸν μόνοι τὴν πορείαν, περιοριζόμενοι, ὅπως διαλεγώμεθα πρὸς τοὺς ἐγγχωρίους, νὰ ποιῶμεν χρῆσιν τῆς γλώσσης τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῶν χειροναμιῶν, καὶ ἀρκοῦμενοι εἰς τὰ ἐγγχώρια σιτία. Εἰς μεμονωμένον τεῖτοπωλεῖον παρατηροῦμεν ξίφη κατατεθειμένα, κατὰ τὴν ἐθιμοταξίαν, ἐπὶ τραπέζης τοῦ δαιματίου τῆς εἰσόδου. Ἴδου λοιπὸν σαμουράη, ἄνδρες μὲ δύο ξίφη, ὄντα ἐνδιαφέροντα καὶ διακρινόμενα κάλλιστα ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ τοὺς ἱππότες τοῦ μεσαιῶνος, ἀλλ' ἃτινα ἔχουσι τὸ κακὸν ὅτι καταμελίζουν τοὺς χριστιανούς· περιστάσεως τυχεύσης, προδήλως δὲ καταλληλοτέρα τῆς νῦν δὲν ὑπάρχει. Ἐκαθήσαμεν πρὸ τῆς οἰκίας καὶ ὁ νεαρός φίλος μου ἐπωφελεῖται, ὡς πάντοτε, τὴν εὐκαιρίαν ἵνα λάβῃ ὑπὸ τῶν νεσᾶν μάθημα τῆς ἰαπωνικῆς γλώσσης, ὅτε ἐπιφαίνονται οἱ τρεῖς εὐγενεῖς μας. Οὗτοι εἰσὶ τρεῖς εὐθυμοὶ καὶ ὑψηλοὶ νέοι, φέροντες πιλίσκους μεταξωτοὺς κυανοχρόους μὲ λευκὰς σειράς καὶ εἰς τὸν τοῦ αὐτοῦ χρώματος χιτῶνα τὰ οἰκόσημα τοῦ πρίγκιπος ὃν ὑπηρετοῦσι, τοῦ δαϊμίου, ὡς λέγουσιν αἱ νεάνιδες, αἵτινες ἄλλως σπεύδουσι νὰ τελειώσωσι τὸ μάθημα καὶ νὰ φύγωσιν, ἀφοῦ ὁμῶς προηγουμένως ἐνηγκαλίσθησαν αὐτάς ὅπως οὖν ἀποτόμως οἱ τρεῖς ἱππότες. Οὗτοι τοὺς βραχίονας ἔχοντας συμπεπλεγμένους, παρατηροῦσιν ἡμᾶς μὲ ὕψος αὐθαδές, περιπατοῦσι στηριζόμενοι ὁ μὲν ἐπὶ τοῦ δὲ, διότι προδήλως ἐσπείσαν πολὺ σакέ, πλησιάζουσιν ἀνεπισθῆτως εἰς ἡμᾶς καὶ φαίνονται διατεθειμένοι κατὰ πρόωτον μὲν νὰ διαλεχθῶσιν, ἔπειτα δὲ νὰ ἐρίσωσι πρὸς ἡμᾶς. Βλέπω τὸν συνοδοιπόρον μου βυθίζοντα τὴν χεῖρα εἰς τι τῶν θυλακίων τῆς ἀναξυρίδος του· γνωρίζω δὲ τί τὸ θυλάκιον περιέχει — τὸ φοβερὸν πολέκροτον ὅπερ εἶδον ὅτε ἀνεχωροῦμεν ἐξ Ἰοκοχάμας. Ἐὰν παρουσιασθῇ εἰς τοὺς τρεῖς κυρίους τούτου, θὰ προκαλέσῃ ῥῆξιν, ἥς ἡ ἐκδοκίς δὲν εἶναι ἀμφί-

βολος· εὐτυχῶς ὅμως ἐπεμβαίνει ὁ οἰκοδεσπότης, ὅστις πλησιάζει τοὺς σαμουράη μετὰ πολλῶν ἐνδείξεων σεβασμοῦ, θεωπεύει αὐτοὺς καὶ τέλος κατορθοῖ νὰ ἐδηγήσῃ εἰς τὴν οἰκίαν. Κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην παρουσιάζοντι μὲ τὰ κάγχο οἱ ἡμέτεροι κουλῆ, εἰδοποιηθέντες ὑπὸ τοῦ φρονίμου ξενόδοχου· εὐθὺς δ' ἀναβαίνομεν εἰς αὐτὰ καὶ ἀναχωροῦμεν δρομαῖοι. Τὴν δεκάτην ὥραν φθάνομεν εἰς Τάναν, κειμένην εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ ὠραίου ποταμοῦ ὅστις μὲν λέγουσιν ὅτι εἶναι, ὅπως καὶ ὁ ἱαπωνικὸς χάρτης μου σημειοῖ, ἐκεῖνος δὲν ἠκολουθήσαμεν ἀφοῦ ἐξήλθομεν τῆς λίμνης τῆς Γιαμανονάκας μέχρι τοῦ Σαροῦ Χασή. Διαβαίνομεν αὐτὸν ἐπὶ πορθείου καὶ εὐρίσκομεν ἐπὶ τῆς ἐτέρας ὁχθῆς μικρὰν λέμβον καὶ λεμβούχους, οἵτινες προτείνουσι νὰ ὀδηγήσωσιν ἡμᾶς εἰς Ἀτσούζη, ὅπου θὰ διανυκτερεύσωμεν. Ὁ πλεὺς ἦν ἄριστος καὶ συγκινητικός. Ὁ ποταμὸς εἶναι ἐνταῦθα ὀρηκτικὸς μεταξὺ δύο σειρῶν θάμνων. Πτηνὰ ὑδρόβια, ἱστάμενα ἐπὶ τῶν ὁχθῶν, παρὰ τρυφῶσιν ἡμᾶς ἀκίνητα καὶ μὲ ὕψος ἡλίθιον· ἤδη δὲ καιρὸς νὰ ποιήσωμεν χρῆσιν τοῦ περιφήμου πολυκρότου. Ὁ συνοδοιπὸρος μου βυθίζει τὴν χεῖρα εἰς τὸ θυλάκιον, ὅπερ κατέχει δι' αὐτὸν θέσιν ὀπλοστασίου, ἐξάγει τὸ πιστόλιον, διευθύνει αὐτὸ εἰς σμῆνος μεγίστων λευκῶν ζώων καὶ πυροβολεῖ. Τὴν φορὰν ταύτην ἀποδεικνύεται ὅτι τὸ ὄπλον τοῦτο εἶναι ἀβλαβές καὶ δὲν εἶναι εἰς κατὰστασιν νὰ κακοποιήσῃ οἷονδήποτε. Διατί

νὰ μὴ ἀνακαλύψω τοῦτο ἐν εὐθέτῳ χρόνῳ! Καθ' ἐκάστην πρωΐαν, ἐνῶ ἐξεγειρόμην τοῦ κοιτῶνός μου, ἐν μέσῳ τοῦ πλήθους τῶν ὑπηρετῶν ἡμῶν, τῶν ἀνθρώπων τοῦ ξενόδοχείου, τῶν περιέργων, ἐβλεπον στίλβειν τὸ ὄπλον τοῦτο εἰς χεῖρας τοῦ νεαροῦ περιηγητοῦ, πλὴν ὁμολογῶ ὅτι δὲν εἶχον ἀπαισίους προαισθήσεις. Ὑπῆρχε μὲν τί ἐν αὐτῷ δυνάμενον νὰ δηλητηριάσῃ τὰς ἡμέρας φιλησύχου πολίτου· ἀλλ' ἤδη εἶμαι ἡσυχος καὶ αὐριον κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν ἐλπίζω ὅτι θὰ ὤμεν εἰς Ἰοκοχάμαν δίχως νὰ ἐχύσαμεν ἀθῶον αἷμα.

Περὶ ὥραν ἑκτὴν φαίνονται πρὸ ἡμῶν αἱ λευκόφαιοι στέγαι, μεμιγμέναι μετὰ δένδρων, ἀξίας λόγου πόλεως, ἥτις εἶναι τὸ Ἀτσούζη· ἔχομεν δὲ τὴν διπλὴν εὐχαρίστησιν τοῦ νὰ εὐρωμεν τοὺς συνοδοιπόρους μας καὶ ὠραῖον δεῖπνον.

Ἀπόστασις ἀπὸ Χατσότζη εἰς Ἀτσούζη ἑπτὰ ρί ἢ δεκαοκτὼ μίλλια.

(14 Αὐγούστου). Ἀναχωροῦμεν ἐξ Ἀτσούζη τὴν ἐβδόμην καὶ ἡμίσειαν ὥραν καὶ φθάνομεν εἰς Φουτζισάβαν τὴν μεσημβρίαν· ἐκεῖθεν δὲ ἅμαξα ἐκόμισεν ἡμᾶς εἰς Ἰοκοχάμαν, ὅπου εἰσῆλθομεν τὴν ἐβδόμην ἑσπερινὴν ὥραν μεμαγευμένοι ἐκ τῆς ἐκδρομῆς μας.

Ἀπόστασις δώδεκα ρί ἢ τριάκοντα μίλλια.

V.

ΧΑΚΟΝΕ.

(Από 22 Αύγουστου — 1 Σεπτεμβρίου).

Τὸ περίφημον τελοπωλεῖον ἐν Χάτῃ. — Κακὴ νύξ. — Ἡ λίμνη τῆς Χακονέ. — Τὸ ἐπαίσθημα τῆς φύσεως καὶ ἡ ἐν τέχναις σπουδὴ παρὰ τῷ λαῷ. — Πνεύματα ὁδοιποροῦντα. — Τὰ θερμὰ ὕδατα τοῦ Ἀτάμη. — Ἡ ἱερὰ ρῆσος Ἐροσίμα. — Δαῖμπουτσού. — Ἡ ἀρχαία διαμονὴ τῶν Σογκούν. — Ὁ Βούδας ὑπὸ δυσμέρειαν. — Μεγάλῃ Ἰαπωνίᾳ δέσποινα. — Καραγάδι.

(23 Αύγουστου). Χθὲς ἀνεχωρήσαμεν ἐκ Ἰοκοχάμας, ἔχω δὲ συνοδοιπόρους τὸν Κ. Ἀδαμς, ἐπιτετραμμένον τὰς ὑποθέσεις τῆς Ἀγγλίας, καὶ τὸν Κ. Σατώβ, γραμματέα καὶ διερμηνέα τῆς πρεσβείας. Διὰ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ ἦν ἐτράπημεν ὅτε μετέβημεν εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Φουτζιγιάμα, ἀφίχθημεν μετὰ μεσημβρίαν εἰς Γιομοῦτο, ὅθεν ἄρχεται πρὸς τὰ βορειοανατολικά ἡ ὁδὸς τῆς Μιγιανσίτας. Ἐξακολουθοῦμεν δὲ τὸ Τοκάϊδον καὶ κάμψαντες χεῖμαρρον φθάνομεν εἰς τὸ χωρίον Χάτα, περίφημον διὰ τὰς ὥραιας θέσεις του, τὸ τελοπωλεῖον καὶ τοὺς κήπους. Τὰ αὐτὰ πάντοτε στοιχεῖα, ἀλλ' ἡ χρῆσις ἧς ποιοῦνται ἡ φύσις καὶ οἱ ἄνθρωποι ποικίλει ἐπ' ἄπειρον. Ποῦ νὰ εὕρῃ τις λόγους ὅπως ταῦτα περιγράψῃ; Πῶς νὰ ἀποφύγῃ τὰς ἐπαναλήψεις; Πῶς νὰ μεταδώσῃ διὰ τῆς γραφίδος χροιάς μόνις ἐπαισθητάς, αἵτινες ὅμως διὰ τοῦτο ἔχουσι τὰ θέλητρά των; Εἰς τίνα τοῦ Μπεάτου φωτογραφίαν οὐδ' ἵχνος ὁμοιότητος εὕρισκω. Πῶς θέλετε νὰ ζωγραφηθῶσιν αἱ ὥραιαι ξυλογραφαὶ τοῦ τελοπωλείου τῆς Χάτας, οἱ καλοὶ μικροὶ καταρράται καὶ αἱ ἀτραπαὶ τοῦ κήπου τοῦ ἀνερχομένου εἰς τὰς ἀποκρήμνους πλευρὰς ὑψηλοῦ ὄρους, οἱ λαμπροὶ χρυσοὶ ἰχθύες καὶ οἱ τερατώδεις κυπρίνοι, τέλος αἱ ὥραιαι νέσας αἵτινες καθ' ἐκάστην ἑσπέραν κρυτοῦ-

σαι τὰς χεῖρας ἐπαναφέρουσι τοὺς ἰχθύς εἰς κοίλωμα βράχου ὅπως προφυλάξωσιν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦς νυκτερινοῦς ἐπισκέπτας τῶν μαγικῶν τούτων μερῶν, τὰς ἀλώπεκας καὶ τοὺς θώας; Ταῦτα πολλάκις ἠκούσαμεν· ἀλλ' ὅταν φθάσῃ τις εἰς τὰ μέρη ταῦτα, ἐκπλήσσεται καὶ θέλγεται καὶ βλέπει ὅτι αἱ ὥραιαι περιγραφαί, αἱ φωτογραφίαι καὶ αἱ μᾶλλον ἐπιτυχεῖς εἰκόνες μόνις ἀμυδρὰν παρέχουσιν ἰδέαν τῶν πραγμάτων.

Ἀπὸ Φουτζισάβας εἰς Χάταν ἐνδεκα ρί ἢ εἰκοσιεκτὼ μίλλια.

(24 Αύγουστου). Κατανοεῖς τὴν ἄφρον ἐὐτυχίαν τοῦ νὰ κατακλιθῇς ἐπὶ καθαρᾷ ψιάθου, ἐντὸς δωματίου βλέποντος εἰς κήπον, ἐνῷ ἄφθονος, πυκνὴ καὶ ἀδιάλειπτος βροχὴ πίπτει ἀπὸ πρωτὰς μέχρις ἑσπέρας, μεταδίδουσα γλυκεῖαν δρόσον καὶ καθιστῶσάν σε ἰσχυρὸν καὶ ὑγιᾶ; Καὶ τὰς εὐαρέστους ταύτας παθήσεις ἔσχον τὴν ἀγαθὴν τύχην νὰ συμμερισθῶ μετ' ἀνδρῶν διακεκριμένων, συμπαθῶν, γνωρίζόντων καλῶς τὴν ἀλλόκοτον ταύτην χώραν ἣτις διατελεῖ ἔτι οὕσα μέγα αἰνίγμα. Ἐνῷ εἶσι πρόθυμοι ν' ἀπαντήσωσιν εἰς τὰς μυρίας ἐρωτήσεις σου, σ' ἐρωτῶσι καὶ οὗτοι, σ' ἐπαναφέρουσι διὰ τῆς διανοίας εἰς τοὺς κοινούς

φίλους, εἰς τὴν προσφιλή ταύτην καὶ ἀπομακρυσμένην Εὐρώπην. Οὕτω δὲ διερχόμεθα τὴν ἡμέραν.

Οἱ ἄνδρες, οἵτινες ἔφερον ἡμᾶς, οἱ οἰκοδεσπόται καὶ οἱ ὑπηρέται τοῦ ξενοδοχείου πλησιάζουσι πρὸς ἡμᾶς μετὰ μυρίων ὑποκλίσεων κατὰ τὰ μᾶλλον ἢ ἥττον βαθειῶν, ἀναλόγως πρὸς τὴν θέσιν ἣν κατέχουσι, Προχωροῦσι δὲ τετραποδιστί, ἴστανται ἔχοντες ὀρθεῖαν τὴν κεφαλὴν, τοὺς βραχίονας ἐστηριγμένους ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ τὰς χεῖρας ἐστραμμένους πρὸς τὰ ἔσω, μεθ' ἧς ὀκλάζουσιν οἰκείως. Ἐπειδὴ δὲ καὶ οἱ κύριοι εἰσὶ κεκλιμένοι ἢ ὀκλάζουσιν ἐπὶ τῆς ψιάθου, εὐρίσκονται ἐν ἴσῃ μοίρᾳ. Οὗτοι εἰσὶ τύποι εὐγενείας κανονιζόμενοι ὑπὸ τῆς ἐθιμοταξίας ἀπὸ ἀμνημονεύτων χρόνων. Ἐν Εὐρώπῃ κατὰ τὸν δέκατον ἕκτον αἰῶνα, καὶ ἔτι ἀργότερον, ἀνάλογοι ἐνδείξεις ἐπεβάλλοντο αὐστηρῶς. Ἄνδρες τῆς αὐτῆς τάξεως ἐδραφισίως ἔκυπτον ὅπως ἐναγκαλισθῶσι. Τὰ τέκνα πρὸς τὰ γόνата προσέπιπτον πρὸ τῶν γονέων τῶν ὅπως εὐχρηθῶσιν αὐτοῖς καλὴν ἐσπέραν. Ἀκόλουθος, υἱὸς εὐγενοῦς, ἐγονόκλειεν ἐν ᾧ ὑπηρετεῖ τὸν κύριόν του. Τὸ χειροφίλημα τῶν μεγάλων τελετῶν εἰς πολλὰς τῆς Εὐρώπης διετηρήθη αὐλὰς. Ἀλλ' οἱ ἔμποροι τῆς Ἰοκοχάμας εὐρίσκουσι τὰς ἐνδείξεις ταύτας ἀτόπους καὶ ἀναξίας ἀνθρώπων, ἀπηγόρευσαν ταύτας εἰς τοὺς Ἰάπωνας ὑπηρέτας τῶν, οἵτινες ἀπελευθερωθέντες τῶν κανονισμῶν καὶ ἐθίμων τῆς χώρας τῶν, κατήντησαν βάνασοι καὶ αὐθάδεις. Εὐκόλον εἶναι νὰ καταστρέψῃ τις τοὺς τύπους ἀρχαίου πολιτισμοῦ, ἀλλ' εἶναι δύσκολον νὰ τοὺς ἀντικαταστήσῃ δι' ἄλλων.

(25 Αὐγούστου). Χθὲς ἐσπέρας, μόλις κατακλιθέντες, ἐξηγέρθημεν τοῦ ὕπνου ὑπὸ τῶν ὠρυγῶν λαίλαπος καὶ ὑπὸ τοῦ ἀπαισίου θορύβου τῶν δοκῶν καὶ σανιδωμάτων τῆς οἰκίας· συγχρόνως δὲ ἡσθάνθημεν σφοδρὰς καθέτους δονήσεις. Ἦν τοῦτο σοφὸς συνδυασμὸς τυφῶνος, ἐκ τῶν φοβερωτάτων

ὅσοι ἐμάστιξαν ποτὲ τὸ Κουάντο, καὶ σεισμοῦ ἐξ ἐκείνων οἵτινες ταράττουσι τόσον συχνῶς τὰ σπλάγχνα τοῦ ἡφαιστείου τοῦ του ἐδάφους. Σήμερον ἡ μῆνις τῶν στοιχείων κατηνύσθη. Ἡ Χάτα, κειμένη εἰς κοίλωμα τοῦ ὄρους, μικρὰν ὑπέστη βλάβην· ἀλλ' ἡ ἰδέα τοῦ νὰ κατασυντριβῇ τις ὑπὸ τῆς στέγης ἥ· τὸ βάρος ὁρεῖται νὰ καταστήσῃ στερεὰν τὴν οἰκοδομήν, καὶ τὸ ἀδύνατον τοῦ νὰ διαφύγωμεν, διότι τὴν νύκτα αἱ Ἰαπωνικαὶ οἰκίαι κλείονται ὡς κιβώτια, ἐνέβηλεν ἡμᾶς ἐπὶ τινὰ λεπτὰ εἰς ἀνησυχίαν.

Ὁ καιρὸς ἐγένετο πάλιν αἰθριος, περὶ ὥραν δὲ ὀγδόην ἐξακολουθοῦμεν πεζοὶ τὴν ὁδοιπορίαν μας. Ἡ ἐκ ξενοδοχείου ἀναχώρησις εἶναι πάντοτε σκηνὴ ζωγράφου· διέρχεται τις δὲ ἀπὸ δωματίου εἰς δωμάτιον πρὸς διπλῆς σειρᾶς περιέργων. Ὁ κύριος καὶ ἡ κυρία ἔλαβον παρὰ τοῦ φροντιστοῦ σου τὸ ἱσότιμον τοῦ λογαριασμοῦ τῶν, διὸ σὲ καταβαρύνουσι μὲ εὐχαριστίας καὶ εὐλογίας. Αἱ γὰρ σὰν τρέχουσι κατόπιν σου γελῶσαι, χειρονομοῦσαι, ἐπευχόμεναί σοι καλὴν κατευοδίον καὶ ταχεῖαν ἐπάνοδον. Ἐπὶ τοῦ οὐδοῦ τῆς θύρας ζητεῖς τὰ ὑποδήματά σου ἥτινα ἀφήκες ἐνῷ ἦλθες· ἐκεῖ δὲ εὐρίσκεις τὰς δημοτικὰς ἀρχὰς, ποιούσας ὑποκλίσεις καὶ συνοδευούσας σε μέχρις οὗ ἐξέλθῃς τοῦ χωρίου.

Ἀκολουθοῦμεν εἰσέτι τὸ Τακάϊδον, χονδροειδῶς λιθοστρωμένον ἐνταῦθα καὶ εἰς τινὰ μέρη μόλις δυναμένων τῶν ἵππων νὰ περιπατῶσιν. Ἡ χώρα εἶναι πάντοτε ἡ αὐτή, ἥτοι πολλὰ καὶ ὠραῖα ὑπάρχουσι δένδρα σκιαζόντα ἔδαφος ἐσχισμένον καὶ χλοερὸν. Ἀφοῦ ἀνήλθομεν κορυφὴν τινὰ, καταβαίνομεν πρὸς τὴν λίμνην Χακονέ, εἰς τὴν ὄχθην τῆς ὁποίας ἴσταται κολοσσιαῖον ἄγαλμα τοῦ Βούδδα. Ὁπισθεν τοῦ θεοῦ ὑπάρχει δεινροστοιχία ἐκ κρυπτομεριῶν, ἐν δὲ τοῖς ὕδασι τῆς λίμνης καταπτρίζονται δασώδεις καὶ χλοηφόροι ἄκραι. Ἡ δεινροστοιχία αὕτη φέρει ἡμᾶς εἰς τὴν μικρὰν πόλιν Χακονέ, σκοπὸν τῆς ὁδοιπορίας μας.

Ἀπόστασις ἀπὸ Χάτας δύο ρί ἢ πέντε μίλλια.

(26 Αὐγούστου). Ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς ὀχθῆς τῆς λίμνης εἶναι τὸ περίφημον καὶ ἄρχαϊον σιντοῖκόν ἱερόν, τὸ γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα Χακονέ-νὸ-τζίντζα. Ὅπως πολλοὶ ἄλλοι ναοί, ἐξηγηρίσθη, διπλαδῆ, πρὸς μεγάλην μὲν, ἀλλ' ἄχρι τοῦδε παθητικὴν δυσἀρέσκειαν τοῦ λαοῦ, ἀπεδόθη εἰς τὴν ἀποκλειστικὴν λατρείαν τοῦ Σιντώ. Ἀπέσυραν καὶ κατέστρεψαν τὰ ἀγάλματα, δοχεῖα καὶ κοσμήματα τῶν βουδδιστικῶν θεῶν. Τὸ Χακονέ-νὸ-τζίντζα κεῖται εἰς τὴν πλευρὰν τοῦ ὄρους, ἀνέρχεται τις δὲ διὰ λιθίνων βαθμίδων. Ἐν αὐτῷ εὐρηνται ὠραῖα δένδρα, περίεργοι καὶ ἀρχαιότατοι εἰκόνες — ἅπασαι ἐφθαρμέναι, ἐγκαταλελειμμέναι, διότι ὁ λαὸς στερηθεὶς τῶν θεῶν του φαίνεται ἥκιστα διατεθειμένος νὰ κλίνη πρὸ τῶν νῦν ἐπισήμων θεῶν. Δὲν ἐκφέρω κρίσιν, οὐτ' ἀποφαίνομαι ὑπὲρ τῶν μὲν ἢ ὑπὲρ τῶν δέ· ἀλλ' ὑπάρχουσι πράγματα ἃ τινὰ πανταχοῦ εἰσὶ τὰ αὐτά, συνετὴ δὲ κυβέρνησις ὀφείλει καλῶς νὰ σκεφθῇ πρὶν ἢ ἐγγίση τὰς συνειδήσεις. Ἴσως κατορθώσῃ νὰ ἐξαλείψῃ τὴν θρησκείαν τῆς χώρας, ὃ περ ἔλπειν πολιτικὴ ἐπιτυχία· ἀλλὰ δυσκόλως θὰ δυνηθῇ νὰ εἰσαγάγῃ τὰς δοξασίας αἱ προστατεύει. Ὅστε εἶναι ἔργον καταστροφῆς καὶ οὐδὲν ἄλλο.

(27 Αὐγούστου). Περιήλθομεν τὴν λίμνην ἐπὶ ἀκατίου, καταπληκτικὴ δὲ εἶναι ἡ ὁμοιότης πρὸς τὰ βόρεια τῆς Σκωτίας. Ἡθεαίως ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ βλάστησις δὲν ὁμοιάζουσι καὶ μάτην ζητεῖ τις τὰς καλύβας, τὰς ἐπαύλεις, τοὺς πύργους καὶ τὰ ἄλλα τὰ εἰς τὰ πέριξ τοῦ *Loch Lomond* καὶ τοῦ *Loch Catherin*. Ἡ λίμνη τῆς Χακονέ ἐκτείνει τὰ μέλανα ὕδατά της μεταξὺ ὄρεων, ὧν αἱ περίβολοι εἶναι στρογγύλοι καὶ μόνον ὑπὸ θηρίων κατοικοῦνται.

ἐκτὸς δὲ τῆς ὁμωνύμου μικρᾶς πόλεως καὶ τοῦ ναοῦ, οὐδεμίαν εἶδον καλύβην καθ' ὅλην τὴν περιφέρειαν τῶν μονήρων ὀχθῶν. Ἐνίοτε λαίλαψ ὥθει τὰ νέφη, δι' ὧν ὁ κρατὴρ τοῦ μεγάλου ὑπαιστείου ἀρέσκειται νὰ περιβάλληται· τότε δὲ τὸ Φουτζιγιάμα φαίνεται ἄνευ τῶν ὑψωμάτων, ἃ τινὰ περιστέφανοι τὴν λίμνην, ὡς ὀπτασία θεῖα ἀμέσως διαλυομένη. Διὰ λόγων δὲν παρίσταται ὁ γαρίεις καὶ γελῶν χαρακτήρ τῶν λεπτομερειῶν τῆς σκηναγραφίας ταύτης, οὔτε ἡ αὐστηρὰ καὶ μεγαλαπρεπὴς ἀποψὶς τοῦ συνόλου.

(28 Αὐγούστου). Ἀμερικανικὸς ἐξαπόστολος, ὁ διδάκτωρ B. . . , ἦλθεν ὅπως μ' ἔδρ. Οὗτος ἐπὶ ἔν ἔτος διέμεινεν εἰς τὸν ἀνοικτὸν λιμένα Νιγκάτας, ἐπὶ τῆς βορείου ἁκτῆς τῆς Νιφών. Τὸ κλίμα ἐκεῖ διαφέρει, καθ' ὅλον δὲ τὸ ἔτος πνέουσιν ἐκ Μαντσουρίας βορειοδυτικοὶ ἄνεμοι, καθιστῶντες ψυχρὰν τὴν ἀτμοσφαῖραν. Τὸν χειμῶνα ἡ πόλις καλύπτεται ὑπὸ χιόνων καὶ ὅπως συγκοινωνῶσιν ἀπὸ μιᾶς οἰκίας εἰς ἄλλην ὁρύττουσι σύριγγας. Καί τοι αἱ χιόνες εἰσὶν ἄφθονοι καὶ διαρκοῦσι, σπανίως τὸ θερμόμετρον καταβαίνει κάτω τοῦ μηδενικοῦ· ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ μηδενικὸν περιορίσθη ὁ ἀριθμὸς τῶν Εὐρωπαϊῶν καὶ Ἀμερικανῶν παροίκων, ὁ μόνος δὲ λευκὸς εἶναι Ἀγγλος ὑπαξιωματικὸς, διαγγελεὺς τοῦ προξένου, ἀπόντος ἤδη.

Θαυμάζω τὸν Κ. Σατάβ, διαλεγόμενον πρὸς πάντας καὶ σημειοῦντα εἰς τὸ σημειωματάριόν του τὰς ἐκφράσεις καὶ στροφὰς τῶν φράσεων αἵτινες ἐκπλήττουσιν αὐτόν· ἐνῷ δὲ παραβάλλει τὰς σημειώσεις του, κατορθοῖ νὰ διασαφάνισῃ, νὰ ὀρίσῃ τὴν ἀξίαν ἐκάστης λέξεως· τοῦτο εἶναι ἔργον διανοητικὸν ἀδιάλειπτον. Ἐλλείπουσι λεξικά καὶ γραμματικά, ἢ εἰσὶν ἀτελῆ, ἀσθενεῖς ἀπόπειραι ὅπως καταστήσωσι γνωστὰ τὰ στοιχεῖα τῆς γλώσσης. Τὸ πρὸς λύσιν παρούσιαζόμενον ζήτημα εἶναι τὸ νὰ ἀντιληφθῇ τις τὸ πνεῦμα τῆς γλώσσης, τὰς λε-

πτολογίας αὐτῆς, τὸ δὲ σύστημα ὅπερ ἀκολουθεῖ ὁ Κ. Σατώβ μοι φαίνεται τὸ μόνον ἐφαρμόσιμον καὶ δυνατὸν πρὸς ἀνακάλυψιν τῆς ἰαπωνικῆς γλώσσης.

(29 Αὐγούστου). Αἱ τελευταῖαι βραγαδαὶ βροχαὶ κατέστρεψαν τὰς γεφύρας καὶ κατέστησαν ἄβυστον τὴν βασιλικὴν ὁδὸν τῆς 'Ιέδου· ἀδύνατον δ' ἦν νὰ διαβῶμεν ἔφιπποι τὸν ποταμὸν 'Οδαβάραν· ἀλλὰ τὴν δυσχέρειαν καταβάλλομεν διευθυνόμενοι εἰς 'Ατάμι ὅθεν εὐκολον νὰ μεταβῶμεν διὰ θαλάσσης εἰς τὴν νῆσον 'Ενσιάν καὶ ἐκεῖθεν εἰς 'Ιοκοχάμαν. 'Ατραπὸς φέρει κατ' εὐθείαν πρὸς τὰ μεσημβρινοδυτικὰ, αὕτη δ' εἶναι ἡ ὁδὸς δι' ἧς οἱ ἀδείας τυχόντες Εὐρωπαῖοι δύνανται νὰ ἐπισκεφθῶσι τὴν Χακονὲ καὶ τὰς Θέρμας τοῦ 'Ατάμι· πλὴν ἡμεῖς ἐξελέξαμεν ἄλλην ὁδὸν δυτικώτερον καὶ εἶναι μὲν ὁπωσοῦν ἀπωτέρα, καθὼς ὀφείλοντες νὰ κάμψωμεν τὴν πρῶτην, πλὴν ὁ δήμαρχος καὶ ὁ ξενοδόχος ἡμῶν συνιστῶσιν αὐτὴν ἡμῖν ὡς ἐκ τῆς καλλονῆς τῶν περιχώρων· κατὰ τοῦτο δὲ οἱ 'Ιάπωνες, καὶ αὐτοὶ οἱ τοῦ ὄχλου, εἰσὶ κριταὶ λίαν ἀρμόδιοι.

Τὴν μεσημβρίαν ἀναχωροῦμεν ἐπὶ κάγκου, ἀνερχόμεθα δὲ, ἀνὰ μέσον δύο σειρῶν γηραιῶν κρυπτομεριῶν, τὰ ὑψώματα ἅτινα πρὸς δυσμὰς περιβάλλουσι τὴν λίμνην. Μεθ' ἡμισείας ὥρας πορείαν φθάνομεν εἰς τὴν κορυφὴν ὅθεν πρὸς ἀνατολὰς ἔχομεν τὸ μαγικὸν θέαμα τοῦ ὄρους τῆς Σουρούγας. Μέγα τεῖοπωλεῖον, κείμενον εἰς τὸ ὑψηλότερον μέρος, εἶναι πλήρες ὁδοιπόρων, ἐρχομένων ἐκ Κιότου καὶ ἀνηκόντων εἰς ὅλας τὰς τάξεις τῆς κοινωνίας. Ἡ πολιτικὴ, συμφέροντα χρηματικὰ, ἐμπορικὰ πράξεις καλοῦσιν αὐτοὺς εἰς 'Ιέδον, καταστᾶσαν, φεῦ! ἔδραν τοῦ αὐτοκράτορος ἐπὶ μεγάλη ζημίᾳ τῆς ἀρχαίας καὶ πάλαι πλουσίας καὶ ἀκμαζούσης πρωτεύουστος τῶν. Πάντες φαίνονται θαυμάζοντες τὴν σκηνογραφίαν.

Ὁ 'Ιάπων εἶναι φίλος τῆς φύσεως. Ἐν Εὐρώπῃ ἡ συναίσθησις τοῦ καλοῦ ἔχει ἀ-

νάγκην νὰ ἀναπτυχθῇ καὶ μορφωθῇ διὰ τῆς ἐκπαιδεύσεως. Οἱ χωρικοὶ ἡμῶν δύνανται νὰ ὁμιλῶσι περὶ τῆς εὐφορίας τῶν ἀγρῶν, τῆς ἀφθονίας τῶν ὑδάτων, ἅτινα κινουσι τοὺς μύλους, περὶ τῆς ἀξίας τῶν δασῶν, ἀλλ' ὅχι καὶ περὶ τῶν θελκτικῶν καλλονῶν τῆς χώρας. Δὲν εἶναι μὲν ὅλως ἀναίσθητοι· ἀλλὰ τὸ ὅτι αἰσθάνονται εἶναι κενὴ εὐχαρίστησις, ἣν δὲν ἐννοοῦσι καλῶς. Οὐχ οὕτως ὅμως ἔχει τὸ πρᾶγμα διὰ τὴν 'Ιάπωναν γεωργίαν. Παρ' αὐτῇ τὸ αἶσθημα τοῦ καλοῦ εἶναι συμφυές. Ἰσως ὅμως ἔχει περισσώτερον πρὸς ἀνάπτυξιν αὐτοῦ χρόνον. Δὲν ἔχει τόσην ἐργασίαν ὥστε ὁ Εὐρωπαῖος γεωργός, διότι ἡ εὐφορία τῆς γῆς, ἡ βροχὴ καὶ ὁ ἥλιος βοηθοῦσιν αὐτὸν κατὰ τὸ ἥμισυν· ἔχει δὲ εἰς τὴν διάθεσίν του ὀλοκλήρους ὥρας καθ' ἃς, κατακεκλιμένος ἐπὶ τοῦ φλοιοῦ τῆς καλύβης του, καπνίζων τὴν πίπαν του, ἀκούων τὸ ἄσμα τῶν θυγατέρων του, περιφέρει τὰ βλέμματά του εἰς τὴν πέριξ αὐτοῦ σκηνογραφίαν, τὴν πανταχοῦ ὡραίαν. Ἐὰν δύναιτο, κτίζει τὴν καλύβην του εἰς τὰς ὄχθας βυακίου. Διὰ τινων μεγάλων λίθων, τεθειμένων εἰς τι μέρος, δημιουργεῖ μικρὸν καταρράκτην, διότι ἀγαπᾷ τὸν φλοιοβὸν τῶν ὑδάτων. Πλησίαν ὑπάρχει νεαρὰ κέδρος· ἐνόνει κλάδους τινάς, χωρίζει ἄλλους καὶ κάμπτει αὐτὴν ἄνω τοῦ μικροῦ καταρράκτου του. Τὸ ἀντικείμενον τοῦτο μυριάκις βλέπεις παριστώμενον εἰς κεχρωματισμένας εἰκόνας. Παρὰ τῇ καλύβῃ φυτεύει ἀρμενιακὴν μηλέαν (βερικοκκὴν). Ὅταν τὸ δένδρον ἀνθῇ, ὁ ἀνὴρ καὶ ἡ οἰκογένειά του καταλαμβάνονται ὑπὸ ἐκστάσεως. Τὸ αἶσθημα τῆς φύσεως ἀντανάκλαται ἰδίως εἰς τὰ ἔργα τῆς ἰαπωνικῆς ζωγραφικῆς. Ἐνταῦθα μᾶλλον ἢ εἰς ἄλλαν τῆς Εὐρώπης χώραν ἡ ἡδονὴ καὶ ἡ πρὸς τὰς τέχνας σπουδὴ εἰσὶ διαδεδομέναι μέχρις αὐτῶν τῶν κατωτάτων τάξεων· ἴχνη δὲ εὕρισκε τις ὑπὸ τὴν στέγην καὶ αὐτῆς τῆς ταπεινοτέρας οἰκίας, ἥτοι τεχνητὸν ἄνθος, κατὰτεχνον ἀθυρμάτιον, εἰδῶλον καὶ ἄλλα πράγματα, ὧν μόνος σκοπὸς εἶναι νὰ τέρψωσι τὴν ὄρασιν. Παρ' ἡμῖν, ἐκτὸς ἂν

τις ἦναι λειτουργὸς τῆς θρησκείας, ἡ τέχνη εἶναι προνόμιον τῶν πλουσίων καὶ τῶν εὐπόρων· ἐν Ἰαπωνίᾳ ὁμοίως εἶναι κτῆμα ὄλων, καὶ ὁ πτωχὸς ὁ μὴ δυνάμενος νὰ κοσμήσῃ τὴν καλύβην του δι' εἰκόνας παριστώσας τὸν χιονοσκεπῆ κῶνον τοῦ Φουτζιγλάμα μὲ ὠραίαν ἀνθοῦσαν, ἄπιον (ἀπιδέαν) εἰς τὸ δεύτερον ἐπίπεδον, δι' ἀγάλματος ἀοιδοῦ καθημένης ἐπὶ κεφαλῆς νεκροῦ, διὰ μικροῦ πτηνοῦ, ἀναβαίνοντος εἰς τοὺς οὐρανοὺς, διὰ χρυσαλλίδος ἱσταμένης ἐπὶ ἱριδὸς, διὰ κοχλίου ἐκτοξεύοντος ἐρωτικὰ βλέμματα πρὸς χελώνην ἀποστρέφουσαν τὴν κεφαλὴν μετὰ περιφρονήσεως, ἀποζημιούται παρατηρῶν, μὲ ὄμμα καλλιτέχνου τὴν ἀνθοῦσαν ἀρμενικὴν μηλέαν του, τὴν μικρὰν κέδρον του καὶ μεθ' ἡδονῆς ἀκούων τὴν μουσικὴν τοῦ καταρράκτου του.

Μετὰ πολλοῦ τοῦ κόπου ἀποσπώμεθα τῆς μελέτης τοῦ πανοράματος τούτου ὑπερσυνίσταται ἀπὸ δαίδαλον κοιλάδων, λόφους κατερχομένους πρὸς μικρὰν πεδιάδα, ἐπειτα τὸν κόλπον ὅστις ἔχει σκοπέλους πρὸς σινιζόντας, παρέχει τὰ χαμηλὰ ἀκρωτήρια τὰ προχωροῦντα πρὸς τὴν θάλασσαν, ἀπὸ βορρᾶ πρὸς μεσημβρίαν, ἄνωθεν τὸν φαντασιώδη περίβολον ἐτέρως ἀλύττως ὁρέων ὑψηλοτέρων ἐκτεινομένων ἀπὸ μεσημβρίας πρὸς βορρᾶν, ἄλλην στοὰν βράχων καὶ πάλιν ἄλλην, ἐχόντων εἰς τὰ πλευρὰ δένδρα καὶ ὄντων πεποικιλμένων εἰς τὰς κορυφὰς κατὰ τὸν συρμὸν τῆς χώρας. Μεταξὺ δ' ἀπάσης τῆς γλῶσσης ταύτης ὑψοῦνται καὶ χαμηλόνουσι τὰ μακρὰ καὶ ἐπιμήκη κύματα τοῦ Εἰρηνικοῦ. Μετ' ὀλίγον, καταλιπόντες τὸ Τοκάιδο, διευθυνόμεθα πρὸς τὰ νοτιοδυτικά. Ἡ ἀτραπὸς εἶναι κεκαλυμμένη ἀπὸ χόρτον, οὗ θαυμάσια εἶναι τὸ ὕψος καὶ τὸ πάχος, φθάνοντα μέχρι τῶν ὤμων καὶ τῶν παρειῶν τῶν ἡμετέρων κουλῇ· χωρισθέντες δὲ οἱ μὲν ἀπὸ τῶν δὲ, ὅλως ἀποπλανώμεθα. Μάτην οἱ ἀχθοφόροι κραυγάζουσι φοβερῶς· μόνον ἡ ἡχώ ἀπαντᾷ. Εὐρίσκομαι μετὰ τῶν ἀνθρώπων μου πρὸ τοῦ χείλους ἀβύσσου, ἡ μᾶλλον ἐνώπιον κατωφερείας σχεδὸν καθέτου εἰς τινὰ μέρη, ἀλλ'

ὅλως κεκαλυμμένης ὑπὸ χόρτου. Οἱ κουλῇ ἐξακολουθοῦσι γενναίως, ἐνίοτε δὲ πίπτουσι. Τὸ ἐμὸν κάγκο διαφεύγει, ἐξακέλλει καὶ μεταβληθὲν εἰς ἔλκηθρον κατέρχεται ταχέως· χάρις ὅμως εἰς τὸ πάχος τοῦ χόρτου ἐπὶ τέλους ἱσταται. Τὸ μέρος εἶναι εἶδος βωστικοῦ ὄρου· εὐτυχῶς ὅμως ἡ φύσις τοῦ τόπου σὲ προφυλάττει, οὐδὲν δ' ἔχεις νὰ φοβηθῇς ἐκτὸς τῶν ὄρεων. Ἐὰν δὲ οἱ ὀλόγυμνοι οὗτοι ἄνθρωποι κινδυνεύουσιν ἐν τῇ ὑπὸ θάμνων καὶ χόρτων κεκαλυμμένῃ γῇ, ὁ κίνδυνος δὲν δύναται νὰ ᾖ πολὺ μέγας. Ἡ κατάβασις εἰς ὀλίγα ἐγένετο λεπτά, ἐόρισκόμεθα δὲ εἰς βαθεῖαν φάραγγα καὶ πρόκειται νῦν ν' ἀνέλθωμεν τὸ ἀντίθετον μέρος. Ἀδύνατον ἀποθαίνει εἰς ἐμὲ νὰ βαδίσω ἐπὶ τοῦ ὀλισθηροῦ χόρτου καὶ ν' ἀναβῶ ἀπόκρημνον κλιτὸν, καὶ ὅπως ἀποπειραθῶ τοῦτο ἀπαιτεῖται δεξιότης κουλῇ. Κατὰ τὴν πρώτην μου ἀπόπειραν κυλίσμαι εἰς τὴν τάφρον, οἱ δὲ κουλοὶ γελῶσι φαιδρῶς· μὲ θέτουσιν ἐπὶ τῶν ὤμων, μὲ σφρουσιν ἄνω, ἐπανευρίσκουσι τὸ κάγκο καὶ οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν φαίνονται σκυθρωποί. Τέλος ἐξερχόμεθα τοῦ χάους τούτου καὶ πρὸς μεγάλην εὐχαρίστησίν μου βλέπω μακρὰν τὸν Κ. Ἀδάμ ἀνερτημένον ἐπὶ τοῦ ἡμίσεος τῆς ὁδοῦ ὁμῆας κλιτύος καὶ διευθυνόμενον ὅπως καὶ ἐγὼ, ἥτοι ἡμικυλιόμενον καὶ ἡμισυρόμενον, πρὸς τὴν ἀτραπὸν ἐν ἣ συνερχόμεθα καὶ ἥτις σέρει ἡμᾶς εἰς μέρος ἀσφαλές. Καθ' ὁδὸν ἄλλα ἐπεισόδιον! Δὲν ἐξαρκεῖ εἰς τοὺς ἡμετέρους κουλῇ ὁ κάματος τοῦ νὰ φέρωσιν ἀνθρώπους, ἀλλὰ θέλουσι καὶ τὰς ἐκ τῆς θήρας συγκινήσεις· ἀγρίας δὲ βάλλοντες φωνὰς, θέτουσι χαμαὶ τὸ κάγκο καὶ ἀπομακρύνονται δρομαίως. Μετὰ τινε λεπτὰ ἐπανερχονται φέροντες μικρὰν ἄρκτον ἣν ἐφόνευσαν κτυπῶντες δι' ἰνδοκαλάμου.

Τὴν τετάρτην καὶ ἡμίσειαν ὥραν, ἀφοῦ διηλύσαμεν τέσσαρα ρεῖ ἡ δώδεκα μίλλια, φθάνομεν εἰς Καρουτζάβαν, ὅπου εὐρομεν τὸν Κ. Σατώβ, ὅστις, ὡς καλὸς πεζοδρόμος, εἶχε φθάσει πρὸς μιᾶς ὥρας. Ὁ δῆμαρχος εἶπεν αὐτῷ ὅτι εἴμεθα αἱ πρώτοι

Εὐρωπαῖοι οὐδ' οἱ κάτοικοι ἔσχον τὴν τιμὴν νὰ ἴδωσιν, ὅπερ ἀρκούντως πιθανὸν ἂν πρέπη νὰ κρίνωμεν ἐκ τῆς ἐντυπώσεως ἣν προξενούμεν. Ὅπως καὶ ἀλλαχοῦ, τὰ παιδιὰ κλαίουσιν, αἱ νεάνιδες κρύπτονται, οἱ ἄνδρες ἱστανται μακρὰν καὶ αἱ γυναῖκες σοὶ μειδιῶσιν. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὸ πλῆθος ἐξημεροῦται· ἀλλὰ μόλις ἐν βῆμα προχωρήσομεν, ἀποσύρεται. Τὸ χωρίον εἶναι μικρὸν μὲν, πλὴν φιλαρέσκως κεῖται μεταξὺ δύο συδένδρων ὁρέων· διατέμνει δὲ αὐτὸ διαυγῆς ῥυαξ περιβαλλόμενος ἀπὸ ὠρεῖα ἄνθη. Καταβαίνομεν εἰς τὸ οἶκημα τοῦ δημάρχου, ὅπερ εἶναι τωόντι ὠρεῖον καὶ ἔχει καλὸν κήπον. Ἐν τῇ αὐλῇ ἡγεῖραν ἰκρίωμα κεκοσμημένον δι' ἀνθέων καὶ μικρῶν ἐκ κεχρωματισμένου χάρτου σημαίων· φέρει δὲ κλωθὸν ἔχοντα σχῆμα ναοῦ καὶ ἀνοικτὴν τὴν θύραν. Ὁ κατὰ οὗτος προὐρίσται νὰ δεχθῇ τὰ πνεύματα τῶν ἀποβιωτάντων, ἅτινα περιμένουσιν αὐρίον καὶ ἅτινα ἐπιστρέφουσιν ἐκ πορείας πρὸς μέρη τῆς αἰωνιότητος ἀγνοῶ τίνα.

Ἐκ Καρουῖζάδας ἀνεχωρήσαμεν μικρὸν πρὸ τῆς πέμπτης ὥρας διευθυνθέντες πρὸς νότον, διαβαίνομεν δὲ τὸ ἕτερον τῶν ὁρέων. Ἡ ὁδὸς ὁμοιάζει πρὸς ὑπόγειον δρόμον (tunnel). Μετὰ ἡμισείας ὥρας πορείαν φθάνομεν εἰς τὴν κορυφὴν καὶ μετὰ δεκαπέντε λεπτά εἰς τὴν ἄκραν τῆς δυτικῆς κλιτύος. Τὰ ὄρη ταῦτα εἶναι συνέχεια τῆς ἀλύσσου τῆς γνωστῆς ὑπὸ τὸ ὄνομα ὄρη Χακονέ· παρακολουθοῦσι δὲ τὸν Εἰρηνικὸν ἀπὸ ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς. Αἱ πλευραὶ των, μετὰ λίαν ἀπόκρημνον κλιτὸν, προχωροῦσι καθέτως· ἐκ τοῦ μέρους δὲ, εἰς δ' εὐρισκόμεθα, τὰ ἄκρα ταῦτα, χαμηλὰ, μακρὰ καὶ ἀπότομα, ἐκτείνονται τὰ μὲν ἐπὶ τῶν δὲ ὡς παρασκήνια θεάτρου. Δὲν φρονῶ ὅτι ἡ φαντασία τῶν σκηνογράφων τοῦ μεγάλου θεάτρου τῶν Παρισίων ἐδύνατο νὰ εὕρη τι ὅπερ ὁμοιάζει πρὸς τὸ φαντασιώδες εἶδος, ἔστω καὶ μακρόθεν, πρὸς τὴν μαγεϊκὴν ταύτην γραφικὴν. Εἰς τὸ βῆθος μικροῦ ὁρμου, ἀποτελουμένου ὑπὸ δύο ἀκρωτηρίων, ἀκριβῶς πρὸ τῶν ἡμετέρων ποδῶν, βλέπομεν λευ-

κὴν γραμμὴν· αὕτη δὲ εἶναι ἡ Ἀτάμι, εἰς ἣν φθάνομεν τὴν ἐβδόμην καὶ ἡμίσειαν ὥραν. Ὅτε οἱ ἀξιόλογοι ἡμῶν κοιλῇ, οἷτινες δὲν ἔπαυσαν γελῶντες καὶ ἀδολεσχοῦντες, κατέθεσαν ἡμᾶς ἐνώπιον κομποῦ καὶ εὐρέως ξενῶνος, ἣν νύξ.

Ἀπόστασις ἀπὸ Χακονέ 8½ καὶ ἡμισυ ρί, ἥτοι ὀλίγον πλέον τῶν δεκαῆς μιλίων.

Ἡ Ἀτάμι ἐπιχαρίτως κεῖται εἰς τὰς ἀκτὰς τοῦ μικροῦ ὁρμου, ἀπέναντι νησιδίου, ἐπὶ τῆς ἀποκλίσεως τοῦ ὕρους. Αἱ ὁδοὶ κατέρχονται ταχέως εἰς τὴν παραλίαν καὶ μεταβάλλονται τῇδε κακεῖσε εἰς βαθμίδας. Θειοῦχος πηγὴ ἐλκύει κατὰ τὸ θέρος πολλοὺς ἐγγχωρίους, ἐνίοτε δὲ καὶ τινὰς τῶν ἐν Ἰοκοχάμα Εὐρωπαίων. Κατὰ τρεῖς ἢ τέσσαρας ὥρας τὸ ὕδωρ ἀναβρύει ἰσχυρῶς ἐξ ὀπῆς κειμένης περίξ βράχων· εἰς δὲ τὸν περίβολον βλέπει τις μνημεῖον ἐγεγερθὲν ὑπὸ Ἀγγλοῦ περιτγητοῦ εἰς τὴν σκιάν τοῦ κυνὸς του. Οἱ ἐγγχωριοὶ ἀπέχουσι τοῦ νὰ θέξωσιν αὐτὸ, τινὲς δὲ καὶ γονυπετοῦσι πρὸ τοῦ ἐπιτυμβίου λίθου, διότι φρόνιμον τυγχάνει τὸ νὰ διατελῶσιν εἰς καλὰς σχέσεις πρὸς τὰ πνεύματα τῶν κεκοιμημένων, ἔστω καὶ πρὸς κυνὸς πνεῦμα. Ὅπως εἰς Χάταν καὶ Χακονέ, οἱ κάτοικοι κατασκευάζουσι κιβωτίδια καὶ ἄλλα ἀντικείμενα ἐκ ξύλου καφοράς, ἅτινα πωλοῦσιν εἰς εὐτελεστάτας τιμὰς.

Ἀναχωροῦμεν τὴν ἕκτην ὥραν ἐπὶ δύο ἐξακώπων ἀκατίων, ἐπὶ τοῦ ἐνὸς τῶν ὁποίων ἐπιβαίνουσιν οἱ περιηγηταὶ καὶ ἐπὶ τοῦ ἑτέρου ἡ συνοδία των, διευθυνόμεθα δὲ πρὸς τὰ βορειοανατολικά. Ἐν τῇ ἀτμοσφαιρᾷ καὶ ἐν τῇ θαλάσῃ τὰ δύο ἀκάτια, προσδεδεμένα διὰ κάλω, πλέουσιν ὁμοῦ, οἱ δὲ πορθμεῖς, ὄρθιοι ἐπὶ τῶν διαπηγμάτων, δεικνύουσι τὰ ἀθλητικὰ μέλη τοῦ χολκοχρόου πρᾶσώπου των, κλίνουσι πρὸς τὰ ἐμπρὸς, στρέφονται ὀπισθεν, ρυθμίζουσι δι' ἐρρύθμων φωνῶν τὰ ἐλαστικά καὶ εὐκαμπτα κινήματά των. Τινὲς τῶν ἀνδρῶν τοῦ-

των εἰσὶν ὁ τύπος τῆς ἀνδρικής καλλονῆς καὶ ἰσχύος· καὶ οἱ λοιποὶ δὲ τοιοῦτοι θά ᾔσαν ἂν δὲν εἶχον ὁπωσοῦν εὐφλογιοκομμένας τὰς κνήμας. Πάντες διαπρέπουσιν ἐπὶ τῇ ἰσχνότητι καὶ λεπτότητι τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν· δύο δὲ μόνον παραστάσεις ὑπάρχουσιν, ἀδιαλείπτως μὲν ἐπαναλαμβάνόμεναι, ἀλλ' οὕται κλασσικαί. Πρέπει νὰ περιγηθῇ τις τὴν Ἰαπωνίαν κατὰ τὸ θέρος ὅπως ἐννοήσῃ τὴν ἀγαματοποιῖαν τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν χρυσὴν ἐποχὴν. Οἱ μεγάλοι καλλιτέχναι τῆς Ἀττικῆς καὶ τῆς Κορίνθου, περιστοιχιζόμενοι ὑπὸ ἀνθρώπων ἡκιστα ἢ ὀλίγον ἐνδεδυμένων, εἶχον διαρκῶς ὑπ' ὄψει τὴν κίνησιν τῶν μυῶνων τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, οἱ δὲ ἡμέτεροι γλύπται μορφοῦνται ἐπὶ προτύπων ὧν αἱ βεβιασμέναι παραστάσεις στεροῦνται ἀληθείας καὶ ζωῆς.

Ἐνίοτε λύνονται τὰ σχοινία, τὰ ἀκάτια ἡμῶν χωρίζονται καὶ τὰ δύο πληρώματα συναγωνίζονται ὡς φρενῆρες. Τότε οἱ ἄνδρες ἀγωνίζονται ὡς δαιμονισμένοι· δὲν ἀδουσι, ἀλλὰ ὀλολύζουσιν, ἀπὸ ἀρχαίων δὲ ἀγαλμάτων αἰφνιδίως μεταβάλλονται εἰς ἀγρίους. Ἐξ ἑκατέρου μέρους τῶν ἀκατίων τὰ ἄλλατε τόσοι γαληνιαῖα ὕδατα φαίνονται ὅτι μεταβάλλονται εἰς ἀφρίζοντας χειμάρρους· ἔπειτα ὅμως οἱ ἡμέτεροι ἀθληταί, βαρυνθέντες, θεωροῦσιν ἀλλήλους καὶ γελῶσι καὶ αἰφνης ἐπέρχεται αἰγὴ. Τρέπονται ἄλλην ὁδὸν καὶ διευθύνονται λάθρα πρὸς μέλαν σημεῖον ἐπιπλέον, ὅπερ εἶναι καρχαρίας αἰωρούμενος ὑπὸ τῆς ἐλαφροῦς τῶν ὑδάτων κινήσεως. Εἰς τῶν πορθιμῶν ὁρμῇ εἰς τὴν πρῶραν· ἐκεῖ δὲ ὄρθιος, τὸ σῶμα ἔχον ὀλίγον κεκλιμένον εἰς τὰ ὀπίσω, τὴν χεῖρα ἔχων ἐπὶ τῆς καρδίας, ὡς εἰ ἤθελε νὰ περιστείλῃ τὴν συγκίνησιν, ἐγείρει ἐλαφρῶς τὸν δεξιὸν τοῦ βραχίονα ἄνω τῆς κεφαλῆς καὶ, σταθμίζων τὸν κάμακα εἰς τοὺς ὀξεῖς δακτύλους τοῦ, ἐτοιμάζεται νὰ ἐξακοντίσῃ αὐτόν. Ἐνώπιον ἡμῶν, εἰς ἀπόστασιν ὀργυῶν τινων, τὸ τέρας κοιμᾶται ἥσυχον. Θέαμα ὑψηλόν, αὐστηρὸν, κλασσικόν! μόνον δ' ὁ Φειδίας λείπει ὅπως παραστήτῃ τὴν ἄ-

πειρον καλλονῇ του. Κατὰ τὴν κρίσιμον ὥραν ὁ θαλάσσιος γίγας ἐξεγείρεται τοῦ ὕπνου καὶ γίνεται ἄφαντος εἰς τὰ ὕδατα.

Μ' ὅλον τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο, ἱκανὴν διηνύσαμεν ὁδὸν, κατ' ἀρχάς παραπλέοντες τὴν παραλίαν, ἥς ἡ βλάστησις φαίνεται ὅτι ἀνήκει εἰς τοὺς τροπικούς. Πορτοκαλεῖται μίγνυνται μετὰ τῶν κρυπτομεριῶν. Ὑψηλοὶ τοῖχοι ἐκ λίθου προστατεύουσι τοὺς κήπους κατὰ τῶν ἐπισκέψεων τῶν ἀγρίων ζώων, κυρίως τῶν ἄρκτων αἵτινες εἶναι ἄφθονοι.

Διαβαίνομεν ἀλληλοδιαδόχως πρὸ τοῦ Ἰτζουσάν, αἰωρούμενου ἐν τῷ μέσῳ τῆς παραλίας εἰς τὸ βάθος μικροῦ ὅρμου, μεταξὺ δασῶν πορτοκαλεῶν καὶ ἰνδοκαλάμων, πρὸ τῆς Γιοσιχάμα, ἄλλης ἀξιολόγου κωμοπόλεως, πρὸ τοῦ ἁκρωτηρίου Ματζού-νο-χάμα καὶ πρὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ ποταμοῦ Ὀδαβάρα. Τὴν πέμπτην ἐσπερινὴν ὥραν εἰμεθα ἀπέναντι τοῦ Ὀτζο· ἐνταῦθα δὲ τὰ ὄρη εἰς τὰ ὀπίσω ἀγούσιν, ἡ δὲ παραλία, ἥτις ἐξακολουθεῖ νὰ ᾔναι δεινρόεσσα, γίνεται δμαλωτέρα. Οἱ ἡμέτεροι ναῦται ἐπὶ ὀκτῶ κατὰ συνέχειαν ὥρας ἐκωπιάτουν, τὸ δὲ γεῦμα τῶν πτωχῶν τούτων ἀνθρώπων συνίσταται εἰς δρεκὰς τινὰς κριθῆς, διότι ἡ ὄρυζα εἶναι προωρισμένη διὰ τοὺς πλουσίους, ὕδατι καθαρῷ βεδρεγμένης. Μεθ' ὁποίας ἡδονῆς ἐσθίουσι! Βεβαίως δὲ εἰσὶ πτωχοὶ, ἀλλ' ἐπειδὴ οὔτε ταλαιπωρίαν αἰσθάνονται οὔτε μερίμνας, δὲν εἶναι καὶ δυστυχεῖς.

Ὁ ἥλιος ἔδυεν ὅτε εἶδομεν τὴν νῆσον Ἐνοσίμαν, ἀποτελοῦσαν κομψὴν καὶ φωτεινὴν σκιαγραφίαν ἐπὶ θαπέδου ἀμαυροῦ· ἀφικόμεθα δ' ἐν αὐτῇ τὴν ὀγδόην ὥραν. Ἐπειδὴ ἡ ἁμπωτις δὲν ἐπέτρεπε τοῖς ἀκατί-οις νὰ πλησιάσωσιν, οἱ πορθμεῖς μετέφεραν ἡμᾶς εἰς τὴν ξηρὰν ἐπὶ τῶν ἰδίων ὤμων, ὅπερ ἐπραξαν εἰς δέκα λεπτὰ καὶ ὅπερ, ἂν κρίνωμεν ἐκ τῶν γελῶτων αὐτῶν, εὖρον τερπνόν. Τέλος ἤλθομεν εἰς τὴν εἰσοδὸν τοῦ Ἰαπωνικοῦ παραδείσου. Τὸ σκότος εἶναι βαθύ, ἀλλὰ τὴν ὁδὸν ἡμῶν φωτίζουν φανοὶ κεχρωματισμένοι, ἀνηρτημένοι ἐκ τῶν θυρῶν